

เจ้าหญิงแสนหวี

ฉากหน้า

เปิดม่าน ไซแมนตวนเป็นฉาก

ครูออกมากทางขวา นักเรียนออกมากทางซ้าย

(นักเรียนทุกคนลงกราบครู)

ครู เจ๊ะ ไปไหนกันมากแต่เช้า

นักเรียนคนที่ ๑ มากกราบเท้า เยี่ยมคุณครูค่ะ หนูครูเรียนไปนาน ๆ ก็คิดถึงคุณครู

ครู ไปไหนมาเล่าสู่กันฟังบ้างสิ ในระหว่างหยุดเรียน ๘ สัปดาห์นะ ใครไปเที่ยวไหนมาบ้าง

นักเรียนคนที่ ๒ หนูไปอยู่กับคุณป้าที่สุพรรณบุรีค่ะ

นักเรียนคนที่ ๓ หนูไปอยู่กับคุณแม่ที่อยุธยาค่ะ

นักเรียนคนที่ ๔ คุณพ่อพาหนูไปหัวหินค่ะ

ครู (ชี้นักเรียนคนที่ ๑) แล้วเธอละไปเที่ยวที่ไหนมา

นักเรียนคนที่ ๑ หนูไปไกลมากค่ะ คุณพ่อพาหนูไปเที่ยวแสนหวี

ครู ยังจำหรือ เธอไปแสนหวีมาหรือ

นักเรียนคนที่ ๑ ไปถึงแสนหวีค่ะ ขึ้นรถไฟสายเหนือไปลงที่ลำปาง ขึ้นรถยนต์ต่อไปถึงเชียงใหม่

ครู ข้างแกนไทยตรงแม่น้ำสาย เขาเขาค้อเงี้ยว

นักเรียนคนที่ ๑ อ้อ วิชาที่เรียนที่นั่น คำว่าเงี้ยว คำที่ถูกต้องคือไทยใหญ่ หนูต้องเรียก  
ว่าไทยใหญ่ ไทยใหญ่คือชนชาติไทยเช่นเดียวกับพวกเรา แต่เราเป็นไทยน้อย หนูคนที่  
ที่เรียกกันว่าเงี้ยวนั้น คือไทยใหญ่ที่ชายของไทยเรานั้นเอง หนูต้องเรียกว่าไทยใหญ่  
เรียกว่าเงี้ยวไม่ถูก

นักเรียนคนที่ ๑ ค่ะ ข้างแม่น้ำสายแล้วก็เข้าเขาค้อไทยใหญ่ไปถึง เชียงตุง

ครู หนูทราบไหมละ ว่าเชียงตุงนะ มีชื่อตามประวัติศาสตร์โบราณว่าอะไร

นักเรียนคนที่ ๑ ไทอาบค่ะ

ครู เชียงตุงมีชื่อตามประวัติศาสตร์โบราณว่า เขมรัฐ แต่ก่อนเรียกว่า เขมรัฐ เพิ่งมาเปลี่ยน  
นามเป็นเชียงตุงเมื่อ ๕ - ๕ ร้อยปีมานี้เอง แล้วบังเอิญละ

นักเรียนคนที่ ๑ ออกจากราชเมืองก็ไปแสนหวี ตอนนั้นเดินทางไกลมาก

ครู หนูอยู่แสนหวีนานหรือ

นักเรียนคนที่ ๑ อยู่ราวสัปดาห์เดียวค่ะ

ครู แสนหวีเป็นเมืองที่น่าดูใจมาก คุณพ่อของฉันทักเคยพาฉันทไปมาแล้ว หนูไปเที่ยวเมืองเก่า  
ของแสนหวีหรือเปล่าละ

นักเรียนคนที่ ๑ ไปค่ะ คุณพ่อของหนูชอบของเก่าของโบราณมาก แต่หนูไม่ชอบเลย เดินทางไปเมือง  
เก่าก็แสนลำบาก ไรเวลาตั้งวัน ฝรั่งไปถึงแล้วก็ไม่เห็นมีอะไรน่าสนใจ มีแต่

ครู ของหัก ๆ พัง ๆ ไม่น่าเที่ยวไม่สนุก หนูไม่ทราบว่าเขาชอบไปดูกันทำไม

นักเรียนคนที่ ๑ นั่นแหละสำคัญนักละ ของโบราณที่หักพังนี้แหละ เป็นสิ่งที่ห่อหุ้มเก็บงำเรื่องราวต่าง ๆ ทั้ง  
หลายร้อยปีมาแล้ว ที่เมืองเก่าเธอเห็น วิถีสูง ๆ มีบันไดหินเป็นขั้น ๆ ขึ้นไปไหนละ

นักเรียนคนที่ ๑ เห็นค่ะ แต่นักท่องเที่ยวชมจนดูไม่รู้เรื่องอะไร คนที่พาไปเขาบอกให้หนูไหว้ เขาบอก  
ว่าควร วัตถุประสงค์ของ เจ้าหญิงแสนหวีกับ เจ้าชายเขมรัฐอยู่ที่นั่น หนูก็ไม่ทราบเรื่องราวเป็นยังไงกัน

ครู นั่นแหละที่ตรงใจ สำคัญมาก ที่เห็นเห็นบันไดหินเป็นขั้น ๆ นั่นแหละ แต่เดิมเป็นอุทยาน  
อย่าง สวยงามของแสนหวี มีเรือซึ่งเล่าสืบต่อกันมาแต่โบราณว่าควง วิษณุคามของ เจ้าหญิง  
แสนหวีกับ เจ้าชาย เขมรัฐเข้าไป / สด็จอยู่ในที่นั้น

นักเรียนคนที่ ๒ เข้าไปอยู่ยังไงคะ

ครู เรื่องมันมาก ถ้าจะเล่าต้องใช้เวลามาก

นักเรียนคนที่ ๓  
นักเรียนคนที่ ๔  
ครู

คุณครูเล่าให้หนูฟัง เกิดอะไร  
หนูอยากฟังคะ  
ตั้งแต่พุทธศักราชราว ๑๓๐๐ ปี ก็คือราว ๓๐๐ ปีเมื่อขึ้นไปจากเวลานี้ แคว้นไทย  
ใหญ่ที่รุ่งเรืองสำคัญมีอยู่สองแคว้น คือแคว้นทวิภักดิ์ เขมรรัฐ ทั้งสองแคว้นนี้มีเรื่องทะเลาะวิวาท  
กันเสมอ ทางเขมรรัฐอยากจะถูกไฉนตรี เลิกวิวาทบาดหมางกันเสียที เจ้าฟ้าเขมรรัฐจึงให้  
ลูกชายไปแสนหวี เพื่อเจริญทางไมตรีกับแสนหวี ในวันที่จะเริ่มเรื่องสำคัญของแสนหวีนั้น  
เจ้าฟ้าผู้ครองนครแสนหวีเสด็จออกทวงพระโรงพวกขุนนาง เข้าเฝ้าตามประเพณี  
(ปีพาทย์ทำเพลงท)

เปิดบาน เห็นทองพระโรงแสนหวี

.....

ฉากที่ ๑  
ห้องพระโรงแสนหวี

เปิดบาน เจ้าฟ้าแสนหวีประทับอยู่กับเสนาบดีและข้าราชการผู้ใหญ่ ๔ คน  
ซาบ

เมื่อئัน

เจ้าฟ้าผู้ครองนครแสนหวี

เสด็จออกทวงพระโรง

อำมาตย์เสด็จไปพร้อมเพรียง

เสนาบดี

ข้าพระพุทธองค์ผู้ครองนครแสนหวี ข้าราชการสำคัญที่ควรจะกราบทูลในวันนี้ ก็นครเขมรรัฐได้  
ส่งทูตมาเจริญทางไมตรีพระเจ้าคะ

เจ้าฟ้าแสนหวี

นครเขมรรัฐกับนครแสนหวีของเรา เคยมีเรื่องวิวาทกันบ่อย ๆ เหตุร้ายพวงชายแดนมีเสมอ ๆ  
เมื่อเขาส่งทูตมาเจริญทางไมตรีก็ดีแล้ว จะได้เรียบร้อยกันเสียที

เสนาบดี

ข้าพระพุทธองค์ ทุกทีส่งมาครั้งนี่ไม่ใช่ทูตธรรมดา เป็นทูตพิเศษ

เจ้าฟ้าแสนหวี

ยังงั้นหรือ เขาตั้งใครเป็นทูตมา ฐใหม่

เสนาบดี

ทูตของนครเขมรรัฐที่มากครั้งนี่ ก็เจ้าชายเขมรรัฐโอรสของเจ้าฟ้าเขมรรัฐเองพระเจ้าคะ

เจ้าฟ้าแสนหวี

ยังงั้นนี่เดี๋ยวหรือ มันยังงั้นอยู่นะ เขาจะมาขอลูกสาวข้ากระมัง เขาอาจจะยังไม่ทราบ  
ว่าเจ้าหญิงแสนหวีถูกสาวข้าไถห่มกับเจ้าชายพุกามเสียแล้ว

เจ้าฟ้าแสนหวี

เห็นจะไม่เกี่ยวกับเรื่องนั้นพระเจ้าคะ เพราะเจ้าชายเขมรรัฐ ก็ทรงหมั้นกับเจ้าหญิงเซียงรุ่ง  
แล้ว การมากครั้งนี้คงไม่มีประสงค์อย่างอื่นนอกจากเจริญทางไมตรีโดยบริสุทธิ์ใจ

เจ้าฟ้าแสนหวี

นอกจากเจ้าชายเขมรรัฐแล้วมีใครที่เป็นคนสำคัญอีกบ้าง

เสนาบดี

มีพระน้องมาควยอีก ๒ องค์ เป็นเจ้าชายองค์หนึ่ง เจ้าหญิงอีกองค์หนึ่ง แปลว่าเจ้า  
ชายเขมรรัฐเสด็จมาแสนหวีคราวนี้ถึง ๓ พระองค์

เจ้าฟ้าแสนหวี

ถ้าเช่นนั้นเราต้องจัดการต้อนรับเป็นงานใหญ่ ที่จริงเขาใช้เวลาไม่สู้เหมาะสมนัก เพราะข้าได้  
กำหนดจะไปพุกามในวันมะรืนนี้ เพื่อกำหนดครั้นวิวาทเจ้าหญิงใหญ่กับเจ้าชายพุกาม งานต้อนรับ  
ที่ทำเป็นงานใหญ่ต้องทำเสียในวันพรุ่งนี้ให้จงได้ มะรืนนี้ข้าจะต้องไปพุกาม ถ้าเลื่อนเวลา

เจ้าฟ้าแสนหวี

ไปก็เสียงานทางโน้น

เสนาบดี

เวลานี้เจ้าชายเขมรรัฐมาคอยเฝ้าอยู่แล้ว ขอพระทานโอกาสให้ได้เข้าเป็นทางการเสียก่อน  
พระเจ้าคะ

เจ้าฟ้าแสนหวี

ถูกแล้ว ไปเชิญเข้ามา

เจ้าฟ้าแสนหวี

(ปีพาทย์ทำเพลงลาวดองแง ท่อน ๑ ขุนนางผู้ใหญ่คนหนึ่งไปเชิญเจ้าชายเขมรรัฐเข้ามาทันทีเสียง)

เจ้าฟ้าแสนหวี

นครแสนหวีของต้อนรับเจ้าชายเขมรรัฐด้วยความยินดี และปลานบปลื้มในทางไมตรีของเขมรรัฐ  
เป็นอันมาก การเดินทางของคณะทูตเรียบร้อยดีหรือประการใด

เจ้าชายเขมรรัฐ  
เจ้าฟ้าแสนหวี  
เจ้าชายเขมรรัฐ  
เจ้าฟ้าแสนหวี  
เจ้าชายเขมรรัฐ  
เจ้าฟ้าแสนหวี  
เจ้าชายเขมรรัฐ

ดูยเคชะบารมีปกเกล้า การเดินทางของพวกเขาเจ้าเรียบร้อยตลอดมา  
ชาวปลาวาหารในนครเขมรรัฐบริบูรณ์หรือ  
บริบูรณ์ที่พระเจ้าคะ ฝนฟ้าตกคงตามฤดูกาลเสมอ  
องค์เจ้าฟ้า เขมรรัฐทรงพระสำราญดีหรือประการใด  
ทรงพระสำราญดีพระเจ้าคะ มีขี้ผึ้งให้เขาเจ้ามาถวายความเคารพ  
เจ้าหน้าที่เขาจัดการรับรอง เรียบร้อยดีหรือ เจ้าชายทรงมีพระน้องมาด้วยไม้ไซหรือ  
เขารับรอง เรียบร้อยดีพระเจ้าคะ พระน้องสององค์มากด้วยเพื่อชมความงาม  
ของนครแสนหวี

เจ้าฟ้าแสนหวี

ถูกสาวของฉันทั้งสองคนคงจะมีความยินดีมาก วันพรุ่งนี้ฉันทั้งจะจัดงานฉลองต้อนรับ  
แต่วันมะรืนนี้ฉันทั้งจะต้องออกเดินทางไปบูชาม เจ้าชายจะประทับอยู่ในนครแสนหวี  
นานสักเท่าไรก็ตามแต่พระอัธยาศัย ถึงตัวฉันทั้งไม่อยู่ ลูกสาวคนใหญ่ของฉันทั้ง เขาว่า  
การบ้านเมืองแทน กงจัดการรับรองไว้เรียบร้อย ขอให้ทรงดี เหมือนนาคศิษนิ  
(มีพาทย์ทำเพลงลาวสองฝั่งทั้น ๒)

เจ้าฟ้าแสนหวี

(เจ้าชายกับพี่เลี้ยงทูลลา ขุนนางผู้ใหญ่คนหนึ่งตามไปส่ง)  
เสนาบดีจ้จ้งานต้อนรับให้คั้นะ ออย่าให้ชายหน้าเขาได้ ฉันทั้งจะบอกลูกสาวคนใหญ่  
ของฉันทั้งให้สนิทสนมกับเจ้าชายเหมือนพี่น้องและจะบอกลูกสาวคนเล็กของฉันทั้งให้สนิทสนม  
กับน้องสาวเจ้าชายเขมรรัฐให้มาก เพื่อพรุ่งนี้ทั้งสองจะได้เป็นไมตรี เรียบร้อยกันเสียที  
(เครื่องสายทำเพลง เชียงราย)

ปึกมาน

.....

ฉาก ๒

เปิดม่านครั้งแรกเป็นม่านตัวน เครื่องสายเบา  
(เสนาบดีกับพวกขุนนางแสนหวีออก)

เสนาบดี  
ข้าราชการ  
เสนาบดี  
ข้าราชการ  
เสนาบดี  
ข้าราชการ  
เสนาบดี  
ข้าราชการ  
เสนาบดี  
ข้าราชการ

เรียบร้อยทุกอย่างหรือวันนี้  
เรียบร้อยทุกอย่างขอรับ  
มีอะไรให้เขาดูบ้าง  
ถันแรกมีรำดอกไม้ เป็นของเจ้าหญิงเล็ก คือพอเจ้าฟ้าเสด็จลงและพวกเจ้า  
เขมรรัฐมาพร้อมกันแล้ว เจ้าหญิงเล็กกับพวกรำดอกไม้ก็ออกมาร้อง เพลงและรำดอกไม้  
ฉลวเจ้าหญิงใหญ่ละ  
พอเสด็จเพลงรำดอกไม้ของเจ้าหญิงเล็กแล้ว เจ้าหญิงใหญ่กับระบำก็ออกมาร้องและรำ  
เพลงแสนหวี เพลงแสนหวีเป็นเพลงใหม่ เจ้าหญิงใหญ่ทรงประดิษฐ์ขึ้นสำหรับร้องและ  
รำในโอกาสนี้เป็นพิเศษ  
หมคเท่านี้เองหรือ  
หมคเท่านี้เองขอรับ  
เอ มันจะน้อยนักกระมัง เจ้าฟ้าของเราทรงกำขมิให้จัดการฉลองเป็นงานใหญ่  
ทำไมจึงมีเพียงสองอย่างเท่านั้นละ  
ถึงจะมีเพียงสองอย่างก็คองนับว่าเป็นงานใหญ่ขอรับ การที่เจ้าหญิงของแสนหวีทั้ง  
สองพระองค์ คือเจ้าหญิงใหญ่ เจ้าหญิงเล็ก ออกมาทรงร้องและรำเองนั้น ถึง  
แม้จะใช้เวลาหน่อย ก็คองนับว่าเป็นงานใหญ่  
(เครื่องสายคังซี้บ ม่านตัวนเปิดออก เห็นฉากอุทยาน)  
(เสนาบดีกับพวกข้าราชการ เกิดเข้าไปเล็กน้อย)  
(เจ้าชายเขมรรัฐ เจ้าหญิงเขมรรัฐ กับข้าราชการเขมรรัฐทั้งสองคนออกทางคันทวา)

(พวกเสนาบดีกับข้าราชการแสหนวีนั่งลงไหว้)

เจ้าชายเล็ก      ฉันทัดน้องเจ้าชายเขมรรัฐ นี่น้องสาวของฉัน เจ้าพี่ใหญ่ยังแต่งองค์ไม่เสร็จ เกรงจะข้า  
 รับสั่งให้ฉันส่งคนลางหนามาก่อน อีกประเดี๋ยวคงเสด็จมาถึง  
 เจ้าหญิงเขมรรัฐ      เมืองแสหนวีสบายมาก พอมาเห็นก็ศึใจ ไม่อยากกลับแล้วละคะ  
 เสนาบดี      แสหนวีรู้สึกเป็นเกียรติยศอย่างสูง ที่เจ้านายเขมรเสด็จมาคราวนี้ถึง ๓ องค์  
 เจ้าชายเล็ก      เจ้าพี่ใหญ่ก็โปรดแสหนวีมาก พวกเราเริ่มศึใจแสหนวีกันทุกคน  
 เสนาบดี      เกลายังไม่ทราบว่ามีใครอีกคนหนึ่ง ที่มาเข้าเฝ้าพร้อมกับเจ้าชายใหญ่เขมรรัฐเมื่อวานนี้  
 เจ้าชายเล็ก      ออ นั่นพี่เลี้ยงของพวกเรา ที่จริงเขาเป็นผู้ควบคุมของเจ้าพี่ชายใหญ่ แต่ในเวลานี้  
 เขาเป็นผู้ควบคุมของพวกเราทั้งสามคน อีกประเดี๋ยวเขาก็คงมา เขาจะตามเสด็จเจ้า  
 พี่ชายใหญ่

เจ้าหญิงเขมรรัฐ      นั้นแน่มาแล้ว เจ้าพี่ชายใหญ่ก็ไม่ข้านักหรอก  
 (เครื่องสายคัง - เจ้าชายเขมรรัฐกับพี่เลี้ยงเข้ามา)  
 (เสนาบดีกับข้าราชการเขมรรัฐถวายคำนับ)

(เครื่องสายหุค)

เจ้าชายเขมรรัฐ      ขอโทษที่มาช้าไป ใหลวงน่อง ๆ เขามาก่อน  
 เสนาบดี      ไม่ช้าดอกพระเจ้าคะ เจ้าพี่แสหนวียังไม่เสด็จออก แต่อีกประเดี๋ยวก็คงเสด็จ  
 (พี่เลี้ยงเจ้าหญิงออก)

พี่เลี้ยง      หม่อมฉันคือพี่เลี้ยงของเจ้าหญิงแสหนวี เจ้าหญิงมีรับสั่งให้หม่อมฉันออกมาเฝ้ากราบทูล  
 ว่าเวลานี้ยังทรงศึครุระอยู่ภายใน จะออกมารับเสด็จทันทีไม่ได้ แต่อีกประเดี๋ยวก็  
 จะเสด็จออก

เจ้าชายเขมรรัฐ      ขอบใจจะ ช่วยไปทูลเจ้าหญิง ว่าฉันถวายความเคารพไปด้วยและฉันหวังใจว่าจะได้  
 มีโอกาสเฝ้าในวันนี้  
 (พี่เลี้ยงทูลลาเข้าไป ปี่ทาทย์ทำเพลงกรงทอง)

(เจ้าพี่แสหนวีเสด็จออก)

(ทุกคนนั่งลงถวายคำนับ)

(ดนตรีสากลทำเพลง "เชิญชมดอกไม้")

(เจ้าหญิงเล็กกับพวกรำดอกไม้ออก)

เจ้าชายเล็ก      (ตามพี่เลี้ยง) นี่หรือเจ้าหญิงแสหนวีนะ  
 พี่เลี้ยง      ไม่ใช่พระเจ้าคะ นี่เป็นน้องสาว องค์เจ้าหญิงแสหนวียังไม่เสด็จออก

เชิญชมดอกไม้

เชิญชึคะ ท่าน เชิญ เชิญมาชมดอกไม้  
 ภูสลาบทอมหาวศ สงกลิ่นยิววน แสนยั่วหัวใจ  
 ทั้งหอมทั้งหวาน ดอกเฟิงบานใหม่ ๆ  
 ของคิดนเก็บไว้ ยังไม่มีใครชมเลย  
 เชิญชึคะ ท่าน เชิญ เชิญมาชมดอกไม้  
 นี้ดอกรักซ้อน ใครมาถึงก่อน ก็เด็ดเอาไป  
 ถ้ามัวรอช้า รักจะราโรยไกล  
 เชิญมาไว ๆ      เด็ดดอกรักชม

(การร้องและรำเพลง เชิญชมดอกไม้ให้ทำคังนี้)

๑. เจ้าหญิงเล็กแสหนวีร้องเดี่ยวทั้งสองตอน ในระหว่างเวลาที่เจ้าหญิงเล็กแสหนวีร้องเดี่ยว  
 นี้ เจ้าชายเล็กเขมรรัฐพยายามเดินเข้าใกล้ แต่น้องสาวดูดอกออกมา ๒ ครั้ง
๒. ร้องพร้อมกัน ๑ เที้ยว ถึงเวลาจะโยนดอกไม้ เจ้าชายใหญ่เขมรรัฐบอกน้องสาวเข้า  
 ไปรับ เก็ดสองครั้ง

- ๓. ร้องพร้อมกันนี้ ๑ เทียบ เวลาโยนอุทลดาบ เจ้าหญิงเขมรรัฐเข้าไปรับ เจ้าหญิงเล็ก  
แสนทวีโยนให้ เจ้าหญิงเขมรรัฐเก็บคอกอุทลดาบมากม
- ๔. ถึงเวลาโยนคอกธัม เจ้าชายเล็กเขมรรัฐเข้าไปคอบรับ เจ้าหญิงเล็กแสนทวีไม่  
โยนให้ เจ้าหญิงเขมรรัฐแสดงอาการเบาะแยะเย้ยพิชาย
- ๕. คนตรีทำเปลาอีก ๑ เทียบ เจ้าหญิงเล็กแสนทวีเสด็จลงมาข้างล่าง พวกรำดอกไม้  
ขึ้นข้างบน เจ้าชายเล็กเขมรรัฐไปรับเจ้าหญิงเล็กแสนทวี แต่ถุกน้องสาวกันและเข้าทำ  
อาการสนิทสนมกับเจ้าหญิงเล็กแสนทวีเสียเอง  
(บีพาทย์ทำเพลงแสนทวี)  
(พวกรำเพลงแสนทวี และเจ้าหญิงใหญ่ออก)

แสนทวี

พวกเราชาวแสนทวี	เราแสนยินดี	รับรองเจ้าชาย
มาแต่เขมรรัฐ	เราจัดงานถวาย	
สมโภชเจ้าชาย	ทางบ้านเมืองมา	
เคยอยู่ในเมือง	รุ่งเรืองรมเย็น	
ของเสด็จมาเห็น	เมืองคองบ้านมา	

พวกชาวแสนทวี	เราแสนยินดี	รับรองท่านมา
หากก่อนรับไป	ไม่สมพระเกียรติ	
ก็อย่าทรงรังเกียจ	ให้อภัยปวงข้า	
ขอเชิญประทับ	อยู่แคว้นแสนทวี	
โรคนภัยอย่ามี	เบียดเบียนมิทา	

พวกชาวแสนทวี	เราแสนยินดี	รับรองท่านมา
ให้ทรงสำราญ	เบิกบานพระทัย	
ต้องประสงค์สิ่งไร	ให้สมปรารถนา	
อยู่เย็นเป็นสุข	ทุกวันเวลา	
ทั่วโลกแหล่งหลา	แซ่ของ รวงชม	

(บทบาทต่าง ๆ ในตอนนีให้ทำดังนี้)

- ๑. เมื่อเจ้าหญิงใหญ่แสนทวีเริ่มออก เจ้าชายเล็กเขมรรัฐกรีตตามพี่เลี้ยง เหมือนคราวก่อน
- ๒. เวลาเจ้าหญิงใหญ่แสนทวีร้องเพลงท่อนแรก เจ้าชายใหญ่เขมรรัฐคลั่งชมความงาม
- ๓. เวลาถูกอุกรับเพลงท่อนแรก เจ้าชายใหญ่เขมรรัฐเดินเข้าไปทักเจ้าหญิงใหญ่แสนทวี  
น้องสาวไปดูคอกออกมา
- ๔. เวลาเจ้าหญิงใหญ่แสนทวีร้องเดี่ยวเพลงท่อน ๒ เจ้าชายเขมรรัฐเดินเข้าไปใกล้  
และทำท่าทางคอบค้ำร้อง พอถึง เวลาถูกอุกรับน้องสาวตามไปดูคอกออกมา แต่ทางนี้  
เจ้าชายเล็กเขมรรัฐก็เข้าไปทำสนิทกับเจ้าหญิงเล็กแสนทวี น้องสาวต้องคอยกันอีกทางหนึ่ง
- ๕. เวลาเจ้าหญิงแสนทวีร้องเดี่ยวเพลงท่อน ๓ ทุกรูปพยายามสงบเสงี่ยม แต่ถึงเวลา  
ถูกอุกรับเจ้าหญิงเล็กเขมรรัฐต้อง เป็นกังวลในการควบคุมพี่ชายมาก
- ๖. คนตรีทำเปลา พวกรำทุกคนนี้

เจ้าฟ้าแสนทวี  
เจ้าชายเขมรรัฐ  
เจ้าชายแสนทวี

เจ้าชายเขมรรัฐ ไม่ทรงมีอะไรจากเขมรรัฐมาแสดงให้พวกเราดูบ้างหรือ  
ข้าแต่พระองค์ ทางเขมรรัฐเริ่มหัดเล่นกลองยาว ซึ่งเรียนแบบไปจากแสนทวี  
ได้นำมาสำหรับให้เล่นถวายทอดพระเนตรด้วยพระเจ้าคะ  
อด ขออุบ้างอิ

เจ้าฟ้าเพชรบุรี

(พูดกับน้องชาย) เอานูเรียกกลองยาวของน้องออกมา เล่นถวายทอดพระเนตรหน่อยซิ  
(บิพาทย์ทำเพลงเพชรบุรี)  
(เจ้าชายได้เพชรบุรี เรียกพวกกลองยาวออก)

พวกชาวเพชรบุรี	เพชรบุรี นิลวันเทพลัด	บ้านเมืองเข้มา
บุกป่าฝ่าดง	มุ่งตรงมานี้	
เพื่อเห็นแสนหวี	เมืองศรีสง่า	
รู้สึกกินแหน	โคเห็นเมืองงาม	
ที่เรอพยพมา	ไม่เสียแรงมา	

พวกชาวเพชรบุรี	เพชรบุรี นิลวันเทพลัด	บ้านเมืองเข้มา
นกรแสนหวี	มีแกลสขึ้น	
เป็นที่รมยริน	เสมือนอยู่ชั้นฟ้า	
คอกไม้กิ่งงาม	บุกกิ่งสวย	
อเนกขออนุญาต	อร่ามขนิลสีฟ้า	

พวกชาวเพชรบุรี	เพชรบุรี นิลวันเทพลัด	บ้านเมืองเข้มา
ถ้าเราบิพาท	นิพพิลาศสิ่งใด	
โปรดให้ถ้อย	แก่เราชาวป่า	
ถึงไปจากนี้	จะไม่มิวันลืม	
จะรู้สึกปลาบปลื้ม	อยู่ทุกที	

เจ้าฟ้าแสนหวี  
แสนหวี

ท่านแสนหวี มีอะไรสนุก ๆ ให้เจ้าชายทอดพระเนตรอีกบ้างไหม  
ข้าแคะพระองค์ ตามโบราณราชประเพณี เมื่อแขกเมืองผู้มีศักดิ์มาถึงประเทศ เจ้าของ  
บ้านย่อมจะชักชวนไปประลองฝีมือกัน ข้าเจ้าจึงเห็นควายเกลาว่า กวรวูลเชิญเจ้าหญิง  
เพชรบุรีทรงรำคาบประลองฝีมือกับเจ้าหญิงองค์เล็ก เพื่อเป็นขวัญตาของชาวแสนหวี  
พระเจ้าคะ

เจ้าฟ้าแสนหวี

จริง ถูกต้องทีเดียว เจ้าชายเพชรบุรีจะทรงอนุญาตให้นางสาวรำคาบประลองฝีมือ  
กับลูกสาวคนเล็กฉันหน่อยได้ไหม มละ

เจ้าชายเพชรบุรี

สุดแต่จะไปรทพรสเจ้าคะ

เจ้าฟ้าแสนหวี

เอาตกลง เราจะไปชมเล่นเป็นขวัญตา

(บิพาทย์ทำเพลงมากรงทองอย่างเบา ๆ กอธ เจ้าหญิงแสนหวีเรียกน้องสาวมา เจ้า  
หญิงเพชรบุรีเข้ามาหาพี่ชาย ทักคนตางสองนางของตัว เจ้าชายเพชรบุรีสอนเพียงเล็ก  
น้อย แต่เจ้าหญิงแสนหวีแสดงทาทางสองนาง จฉเจ้าชายเพชรบุรีเหลือบเห็น เจ้าหญิง  
แสนหวีจึงกระชกกาย เจ้าหญิงเล็กของแสนหวีกลับลงมา เอาคานยื่นให้เจ้าหญิงเพชรบุรี  
บิพาทย์คังขึ้นเริ่มพันคาน)

(ในระหว่างพันคานเห็นได้ชัดว่า เจ้าหญิงเล็กแสนหวีมีมือหย่อนกว่าเจ้าหญิงเพชรบุรีมาก  
เจ้าหญิงแสนหวีพี่สาวออกหุสจนเมลลองค บางครั้งทรงร้องบอกออกมา ครั้นแล้ว  
ก็กระชกกาย ผลของการพันคาน เจ้าหญิงเล็กแสนหวีเป็นฝ่ายแพ้ เจ้าหญิงใหญ่  
เสด็จลงมาจากนั้นด้วยพระอาการกริ้ว บิพาทย์หยุด)

เจ้าหญิงแสนหวี

ข้าแต่เจ้าชายเพชรบุรี การที่พี่เล็กเขาแพ้ ไม่ได้หมายความว่าแสนหวีพ่ายแพ้  
เมื่อน้องสาวเขาแพ้ พี่สาวของเขาคือหม่อม วันขอประทาบประลองฝีมือแก้ตัว

เจ้าฟ้าแสนหวี

อะไรกันละ พบกันครั้งแรกก็หาเรื่องทะเลาะกันทีเดียวหรือ

เจ้าหญิงแสนหวี

หากมิได้พระเจ้าคะ การประลองฝีมือเพียงคู่เดียว ไม่สามารถจะให้เห็นแพ้ชนะได้  
อย่างน้อยต้องอีกสักคู่หนึ่ง (พูดกับเจ้าชายเขมรรัฐ) จะทรงอนุญาตให้หม่อมฉันแก้ตัวใหม่  
ละคะ

เจ้าชายเขมรรัฐ

หม่อมฉันไม่ขัดข้อง (หันไปพูดกับน้องสาว) เอาน้องออกไปพันคากับเจ้าพี่หญิงหน่อยซิ  
(เจ้าหญิงเขมรรัฐ กวักกพอดกมา)

เจ้าหญิงแสนหวี

อะ ไม่ได้คะ น้องกับน้องเขาประลองกันแล้ว คราวนี้พี่ก็ต้องประลองกับนางถึงรุก  
หม่อมฉันต้องการประลองฝีมือกับพระองค์เอง ไม่ใช่กับคนอื่น

เจ้าชายเขมรรัฐ

ถ้าเช่นนั้นหม่อมฉันต้องขอขุลาไปวันหลัง วันนั้นหม่อมฉันไม่สู้ (หันไปพูดลาเจ้าฟ้า  
แสนหวี) ข้าเจ้ารู้สึกพระคุณคุณพระที่โปรดค้อมรับอย่างมีไมตรี แต่บัดนี้ได้เวลาอัน  
สมควร ข้าเจ้าขอขุลาไปก่อน

เจ้าฟ้าแสนหวี

ฉันก็ต้องลาเหมือนกัน พรุ่งนี้ฉันจะออกเดินทางไปพุกามแต่เช้า ขอให้เธอประทับอยู่  
ในนครแสนหวีเหมือนญาติอันสนิท อย่าได้ทรงเกรงพระทัย ถึงฉันไม่อยู่ เจ้าหญิงใหญ่  
เขารักษาการบ้านเมืองแทน กงจักรการรับรองได้เรียบร้อย

(เครื่องสายทำเพลงกะแซ เจ้าชายเขมรรัฐ น้องสาว และพี่เลี้ยงลาไป เจ้าหญิง  
เล็กสององค์แสดงอาการรักใคร่สนิทสนมกันมาก แต่เจ้าหญิงใหญ่ยังไม่หายกริ้ว เวลา  
เจ้าชายลาเจ้าหญิงก็ทรงแสดงอาการอย่างเสียไม่ได้ พอพวกเจ้าชายเขมรรัฐไปหมด  
เครื่องสายหยุด)

เจ้าฟ้าแสนหวี

(รับสั่งกับเจ้าหญิงใหญ่) ทำอะไรอย่างนั้นก็ไม่รู้ ทำคุณเจียวให้แขกเมือง เขาแลเห็น  
น้าชายหนา

เจ้าหญิงแสนหวี

ก็น้ำโมโหนี่เพคะ พันคากับพี่เขมรรัฐเขาได้

เจ้าฟ้าแสนหวี

แพ้กัแพ้อี เขาเป็นแขกบ้านแขกเมือง การประลองฝีมือแพ้อาเป็นการให้เกียรติยศแก่  
เขา จะทำโกรธเกรี้ยวคุณเจียวอย่างนั้นไม่ได้ ระวังนะ พรุ่งนี้พ่อจะไม่อยู่ ลูกต้อง  
รับรองแขกเมืองเขาให้ที ถ้าทำอะไรให้เกิดหมองหมางกันขึ้น พ่อจะโกรธมากทีเดียว  
(บิพาทย์ทำเพลงพม่ากลาง เจ้าฟ้าแสนหวีกับพวกขุนนางออกไป เหลือแต่เจ้าหญิง  
กับน้องสาว บิพาทย์เบา)

เจ้าหญิงแสนหวี

นาคีจริง ๆ ที่เดียว พันคากับพี่ให้แพ้อาได้ คราวนี้ต้องมาทักทุกวัน ขึ้นขี้เกียจทัก  
ละเป็นไค่ก็กันข้าง  
(บิพาทย์ทำเพลงดังขึ้น)

บิคมาน

.....

ฉาก ๓

ในอุทยานเหมือนฉาก ๒

บิพาทย์ทำเพลงท้าวกระเจาย

เจ้าหญิงแสนหวีกำลังทรงสอนพระธิดาของนางพันค บ

เจ้าชายเขมรรัฐ น้องชาย กับน้องหญิง เสด็จออกมากถึงโดยเจ้าหญิงไม่รู้ตัว

เจ้าหญิงเล็กแสนหวีมาแสดงความรักใคร่สนิทสนมกับเจ้าหญิงเขมรรัฐ และชวนกันขึ้น

ไปบนปราสาททั้ง ๓ คน ปล่อยให้เจ้าหญิงแสนหวีไว้กับเจ้าชายเขมรรัฐโดยลำพัง

บิพาทย์หยุด

เจ้าชายเขมรรัฐ

หม่อมฉันมาขอประทานโทษ ในเหตุการณ์ที่ทำให้กริ้วเมื่อวันเมื่อก่อน

เจ้าหญิงแสนหวี

หม่อมฉันก็ต้องขอประทานโทษ ที่แสดงกิริยาไม่ดีในวันนั้น เจ้าพ่อไม่พอพระทัยอย่างยิ่ง  
ในนิสัยโกรธง่ายของหม่อมฉัน

เจ้าชายเขมรรัฐ

หม่อมฉันหวังว่าเวลานี้ คงหายกริ้วแล้ว

เจ้าหญิงแสนหวี  
เจ้าชายเชมรัฐ  
เจ้าหญิงแสนหวี  
เจ้าชายเชมรัฐ  
เจ้าหญิงแสนหวี  
เจ้าชายเชมรัฐ  
เจ้าหญิงแสนหวี

หม่อมฉันทาบโกรธแล้วค่ะ แต่ยังไม่วายที่จะคิดแก้ตัว  
หมายความว่ายังมีทรงประสงค์จะพันคากับหม่อมฉันอยู่เสมอหรือ  
อยากลองฝีมืออย่างคะ  
หม่อมฉันทาบโอกาส จะไปรคประลองฝีมือในเวลานี้ก็ได้อ  
คงให้หม่อมฉันชกคะ วันหลังมีงานใหญ่อีกสักที แล้วเรามาลองพันกัน  
สองเล่น ๆ เกี่ยวกับสักหน่อยก็ได้  
ตามพระทัยชกคะ

(ปีพาทย์ทำเพลงพม่ารำมวย เริ่มการลองพันคากับ เจ้าชายเชมรัฐปล่อยให้เจ้าหญิง  
เงื้อมพัน แต่ทุกครั้งก็เจ้าหญิงเงื้อมพัน เจ้าชายวิ่งเข้าไปรับคองค์เจ้าหญิง ฉะนั้นแทนที่จะ  
จะพัน กลายเป็นถูกถอดไปทุกครั้ง พอครบ ๓ ครั้ง ปีพาทย์หยุด)

เจ้าหญิงแสนหวี  
เจ้าชายเชมรัฐ  
เจ้าหญิงแสนหวี

พันกันดี ๆ ชกคะ เล่นยังหม่อมฉันไม่อยากเล่นแล้วละ  
นี่เป็นวิธีพันคากับของ เชมรัฐ ที่เขารัฐเขาพันกันแบบนี้เสมอ  
อด เห็นจะทรงเชื่อว่าชาชกการพันคานะชนิดนี้มาจากเชมรัฐมากแล้วชกคะ เชิญเสด็จ  
กลับไปพันที่เชมรัฐเถอะคะ ที่แสนหวีนะเขาไม่พันกันแบบนี้หรอก  
หม่อมฉันไม่อยากกลับเชมรัฐ และยังไม่มีการกำหนดว่าจะกลับเมื่อไร  
หม่อมฉันทราบแล้วละคะ ออกจากแสนหวีก็เสด็จเลยไปเชียงใหม่ คงไม่เสด็จกลับ  
เชมรัฐหรอก

เจ้าชายเชมรัฐ  
เจ้าหญิงแสนหวี

ทรงเขาพระทัยผิด หม่อมฉันไม่คิดจะไปเชียงใหม่ หม่อมฉันกำลังคิดว่าออกจากแสนหวี  
ก็จะไปตีพุกาม ฆ่าชาวพุกามไม่ให้เหลือจนคนเดียว แล้วก็กลับมาแสนหวี ฝากชีวิต  
หม่อมฉันไว้ในแสนหวีนี้แหละ

(ดนตรีสากลเริ่มทำเพลง "เห็นกันแต่ไกล" อย่างเบา ๆ เจ้าหญิงเดินหนีไปนั่ง  
เจ้าชายตามเข้าไปนั่งใกล้ ๆ)

เจ้าหญิงแสนหวี  
เจ้าชายเชมรัฐ

ประทับห่าง ๆ ค่ะ เคี้ยวใครเขาจะเห็นเข้า  
หม่อมฉันอยู่ห่างมานานแล้ว ตั้งแต่ครั้งแรกที่เข้ามาอยู่ในแสนหวี จนกระทั่งถึงวันนี้  
หม่อมฉันไม่มีโอกาสเข้าใกล้ ๆ แต่หม่อมฉันก็พยายามจะเห็นพระนาง เวลาเข้า  
เวลาสาย เวลาบ่าย เวลาเย็น หม่อมฉันได้เห็นพระนางแต่ระยะที่ไกล ของประ  
ทานโอกาสให้ได้เข้าใกล้ ๆ สักหน่อยเถอะ

เห็นกันแต่ไกล

เจ้าชายสายเย็น	เห็นกันแต่ไกล
อยากเข้ามาใกล้	กลัวไม่สมหมาย
แม้เสียงไก่อเห็น	ใจเป็นสละบาย
แต่เมื่อลับหาย	ใจที่ระทพ
เจ้าชายสายเย็น	เห็นกันแต่ไกล
อยากเข้ามาใกล้	กลัวก็กลัวไม่สม
เหมือนนกตัวน้อย	บินลอยท่องลม
ต้องรอนความชม	ขึ้นไว้ในใจ
เจ้าชายสายเย็น	เห็นกันแต่ห่าง
จิตก็ไว้วางวาง	วิเวกหม่นไหว
ชมแต่รูปเงา	ปิ้งเร้าหัวใจ
เมื่อไรจะได้	เห็นใกล้จริง ๆ

เจ้าหญิงแสนหวี

ที่พิภพที่เขาจัดถวายเป็นมั่งใจมั่งเพคะ



เจ้าชายเขมรรัฐ เป็นที่อยู่สบายมาก เจ้าหน้าที่เขาจัดเตรียมพร้อมทุกอย่างแสนสบาย เรือนพักอยู่ บนเนิน แลไปทางทิศตะวันตกเป็นภูเขาสูงใหญ่ เวลากลางวันพระจันทร์ส่องสว่าง ออยากเชิญเสด็จพระนางไปชมที่พักที่หม่อมฉันในเวลากลางคืนบ้าง

เจ้าหญิงแสนหวี หม่อมฉันเป็นห่วงว่าเจ้าหน้าที่เขาจะจัดรับรองไม่เรียบร้อย ชั้นแรกคิดว่าจะไปตรวจ คราวดูด้วยตนเองสักครั้งหนึ่ง แต่รับสั่งว่าเขาจัดเตรียมพร้อมทุกอย่างแล้ว หม่อมฉันก็ ไม่ต้องไปดู

เจ้าชายเขมรรัฐ ขอเชิญเสด็จไปดูหน่อยเถอะ แหม เจ้าหน้าที่เขาจัดอะไรไม่เรียบร้อยเสียเลย

เจ้าหญิงแสนหวี อ้าว ก็รับสั่งอยู่เกี่ยวนี้เองว่าเจ้าหน้าที่เขาจัดเตรียมพร้อมแล้วทุกอย่าง

เจ้าชายเขมรรัฐ ไม่เรียบร้อยเลย บ้านรกรุงรัง เครื่องใช้ไม้สอยมีไม่ครบไม่ถ้วน มุ้งก็ไม่มีให้ นอนบุงกตทุกคืน

เจ้าหญิงแสนหวี ออยากกล่าวโทษแสนหวีให้หนักนักเสยคะ เอะเออะมีอะไรบกพร่องบ้าง หม่อมฉันจะกำชับ สั่งให้เขาจัดถวายให้เรียบร้อย

เจ้าชายเขมรรัฐ ต้องเสด็จไปตรวจด้วยพระองค์เอง จึงจะทรงเห็นว่าความบกพร่องมีอยู่อย่างไรบ้าง

เจ้าหญิงแสนหวี เอะเออะคะ หม่อมฉันจะสั่งเขาถูกอน เมื่อได้ทราบว่าเขาจัดเรียบร้อยแล้ว หม่อมฉัน จึงจะไปตรวจดูอีกทีหนึ่ง

เจ้าชายเขมรรัฐ เอ๊ะ ที่อย่างไรกันคะ

เจ้าชายเขมรรัฐ เจ้าหน้าที่เขาจัดเตรียมพร้อมหรือไม่เรียบร้อยกันแน่ จะทำเรียบร้อยก็ได้ ไม่เรียบร้อยก็ได้ ต้องเสด็จไปตรวจเองจึงจะเห็น

(เครื่องสายทำเพลงกะเตเล็ก)

(เจ้าหญิงทั้งสองเสด็จกลับลงมา เครื่องสายเบา)

เจ้าชายเขมรรัฐ หม่อมฉันพูดลากับที่พัก หวังว่าจะเสด็จไปตรวจที่พักของหม่อมฉันบ้าง

(เจ้าชายกับนางสาวลาไปจากเจ้าหญิง)

เจ้าหญิงเล็ก เจ้าพี่คะ ทรงประหลาดฝีมือพันทาบกับเจ้าชายเขมรรัฐแล้วไม่ใช่หรือคะ

เจ้าหญิงแสนหวี สองพันกันแล้วละ

เจ้าหญิงเล็ก แล้วเป็นยังงัยบ้างคะ

เจ้าหญิงแสนหวี ก็ยังงั้นแหละ

เจ้าหญิงเล็ก ยังงั้นงั้นงั้น

เจ้าหญิงแสนหวี ก็บอกว่ายังงั้นแล้วจะงั้นงั้นอีกคะ

เจ้าหญิงเล็ก ก็ยังงั้นนะยังงั้น

เจ้าหญิงแสนหวี น้องจะต้องการรู้อะไรนะ

เจ้าหญิงเล็ก หม่อมฉันต้องการทราบ ว่าเฮลเจ้าพี่ทรงพันทาบกับเจ้าชายเขมรรัฐนะ เจ้าพี่ทรงมี ความรู้สึกอย่างไรบ้าง

เจ้าหญิงแสนหวี พี่บอกไม่ถูกหรอก

เจ้าหญิงเล็ก ทำไม่ถึงบอกไม่ถูกคะ

เจ้าหญิงแสนหวี ก็บอกไม่ถูกมันก็แปลว่าบอกไม่ได้ ไม่รู้ว่าจะซึกเอาเรื่องอะไรกัน

เจ้าหญิงเล็ก แปลนะคะ เรื่องพันทาบกับผู้ชายนี่นะ มันรู้สึกอย่างไรบอกไม่ถูก

เจ้าหญิงแสนหวี นี่น้องแบบไปพันกับใครมา

เจ้าหญิงเล็ก เมื่อคะก็หม่อมฉันลองทำ เจ้าชายเล็กของ เขมรรัฐพันกันดู

เจ้าหญิงแสนหวี ศาบจริง น้องนะหรือ น้องไปพันทาบเขา เจ้าชายองค์เล็กของ เขมรรัฐมาแล้วหรือ

เจ้าหญิงเล็ก สองพันกันดูแล้วคะ

เจ้าหญิงแสนหวี ไปพันกันที่ไหน

เจ้าหญิงเล็ก พันกันบนประสาทโน้นคะ

เจ้าหญิงแสนหวี แล้วยังงั้น

เจ้าหญิงเล็ก ก็ยังงั้นแหละคะ



พี่เลี้ยงเจ้าหญิง อยู่เลยกะ ฉันไม่ใช่หนักพิศคนหรือก เชิญท่านกลับไปที่เขมรรัฐเถอะ (ไวโอดิน  
 ได้ยวเพลงราตรีอย่างเบา เจ้าหญิงและเจ้าชายออกมำคนละทาง  
 เจ้าชาย หม่อมฉันขอขอบพระคุณที่สุดสำหรับสัจใจมาจนถึงนี้ คมคำเชิญของหม่อมฉัน  
 เจ้าหญิง อันที่จริงหม่อมฉันไม่ควรจะมา ในชั้นแรกก็คิดว่าจะไม่มา แต่ไม่ทราบว่าจะไรจูงใจ  
 หม่อมฉันมาที่นี่  
 เจ้าชาย น้องฉันว่า เป็นบุญของ หม่อมฉัน  
 เจ้าหญิง แต่บางทีจะเป็นกรรมของ หม่อมฉัน หม่อมฉันไม่ควรจะสนิทสนมกับพระองค์เกินไป เรา  
 ทั้งสองไม่มีสิทธิ์จะสนิทสนมกันมากนัก  
 เจ้าชาย หม่อมฉันคิดว่าบุญกรรมเป็นสิ่งสำคัญยิ่งกว่าสิ่งอื่น บางทีเราจะได้เคยทำบุญร่วมกันมา ตั้งแต่  
 หม่อมฉันได้เห็นเจ้าหญิงครั้งแรก หม่อมฉันก็ตกลงใจที่จะขอคยาบุญแทนพระบาทของ เจ้าหญิง  
 (เจ้าชายขยับพระองค์เข้าใกล้ จับพระกรเจ้าหญิง).

(เจ้าหญิงปลกพระกรและถอยห่าง)

เจ้าหญิง ที่ประทับเรียบร้อยดีหรือคะ  
 เจ้าชาย เรียบร้อยดีทุกอย่าง บ้านพักสบาย ภูมิภาพงดงามในยามราตรี ลมพัดโชยประสม  
 กลิ่นดอกไม้ แต่ความเปลี่ยวใจนี้ถึงเจ้าหญิง เป็นสิ่งที่หม่อมฉันไม่สามารถหักห้ามได้  
 เจ้าหญิงแสนหวี เมื่อตะก็หม่อมฉันแหว่เสียง เพลงอะไร เพลงหนึ่ง รู้สึกว่าเพราะจับใจ  
 เจ้าชายเขมรรัฐ อ้อ เพลงนี้ชื่อว่า เพลงราตรี ชาวเขมรรัฐชอบร้องเล่นในเวสกาลกลางคืนเสมอ  
 เจ้าหญิงแสนหวี เพราะมากนะกะ  
 เจ้าชายเขมรรัฐ ถ้าไปรคเพลงนี้หม่อมฉันจะร้องถวาย

(ดนตรีสากลทำเพลง "ราตรี" ทั้งเครื่อง เจ้าชายร้อง เทียวหนึ่ง ลูกคู่ชายร้องข้างใน  
 อีกครึ่งหนึ่ง แล้วดนตรีทำต่อไปอย่างเบา ๆ)

เจ้าหญิง หม่อมฉันต้องทูลลา หม่อมฉันไม่ควรอยู่นานกว่านี้  
 เจ้าชาย (เปิดพระหัตถ์เจ้าหญิงไว้) วันหลังขอเชิญเสด็จใหม่  
 (เจ้าหญิงออกไป เจ้าชายกลับมาที่นั่งเดิม)  
 (ดนตรีดังและลงทำเพลง "ราตรี" เร็วไปจนกว่าจะเปิดม่าน)

ปิดม่าน  
 .....

ฉาก ๕

ห้องพระโรงแสนหวี

เวลาเปิดม่าน เห็นราชบัลลังก์วาง ข้างล่างมีเสนาบดีกับพวกข้าราชการ ๔ นาย  
 พี่เลี้ยงเจ้าชาย พี่เลี้ยงเจ้าหญิง  
 (ตามพี่เลี้ยงเจ้าหญิง) เอ นี่จวนค่ำแล้วทำไมยังไม่เสด็จออก  
 พี่เลี้ยงเจ้าหญิง คิดฉันไม่ทราบเจ้าคะ  
 พี่เลี้ยงเจ้าชาย เอะ เอะ เมื่อยังไม่เสด็จออกเราก็ปรึกษากันไปพลาง ๆ (หันไปพูดกับพี่เลี้ยงเจ้าชาย)  
 พี่เลี้ยงเจ้าหญิง ที่เชิญท่านมาในวันนี้ด้วย ก็โดยประสงค์จะให้ช่วยกันคิดแก้ปัญหาลำบากที่อยู๋ณะเพาะ  
 หน้าพวกเรา  
 พี่เลี้ยงเจ้าชาย ผมก็เห็นจะทวยลวงหน้าถูกว่าเป็นเรื่องอะไร  
 พี่เลี้ยงเจ้าหญิง ก็เราก็คงทราบกันดีแล้ว ว่าเจ้าหญิงแสนหวีทรงหมั้นกับเจ้าชายพุททามแล้ว เจ้าชายเขมรรัฐ  
 ทรงหมั้นกับเจ้าหญิง เชียงรุ่งแล้ว บัดนี้ทั้งสององค์เกิดมารักใคร่กันขึ้น เรื่องมันจะเสีย  
 ทางผู้ใหญ่ลองช่วยกันคิดดูบางซิท่าน  
 พี่เลี้ยงเจ้าหญิง แต่เป็นเรื่องที่แก่จะเห็นใจ เจ้าหญิงของเราทรงหมั้นกับเจ้าชายพุททามโดยไม่เห็นหน้า  
 ตกักเลย ใครจะโทษว่าเจ้าหญิงไม่ถือครองกู่หมั้นของพระองค์ก็ได้ เพราะไม่เคย

รู้จักกัน ไม่เคยรักกัน ส่วนทางนี้ภาพกันเข้า ไปมาหากันได้ ก็เกิดรักกันขึ้น  
ใครจะไปห้ามได้

เสนาบดี เพียงแต่รักกันนะไม่เป็นไรดอก แต่ทำไมถึงเข้าไปมาหากันในเวลาจำกัด เรื่อง  
เหล่านี้เจ้าฟ้าของเราทรงทราบหมดอยู่แล้ว ฉันทก็ไม่รู้ว่าใครส่งข่าวไปทูลให้ทรงทราบ

พี่เลี้ยง เจ้าหญิง ฉันทเชื่อว่าพวกขุนนางพุกามที่มีอยู่ในแสนหวีนี้แหละ จะเป็นคนส่งข่าวไป

เสนาบดี ก็อาจเป็นไปได้ เพราะรู้เรื่องกันทั่วเมือง พระพี่เลี้ยงก็ไม่ช่วยทูลสักเดือนมัง

พี่เลี้ยง เจ้าหญิง เชิญท่านเสนาบดีทูลเตือนเอง เอะอะคะ ก็ฉันททูลเตือนแล้วและถูกเรียกรวด มาแล้ว รับสั่ง  
ว่าทรงพระเจริญพอที่จะรู้จักมีขอบควญพระองค์เองแล้ว ใครไปทูลเตือนเข้าจะตองโทษ  
ก็ทุกคน

เสนาบดี (พูดกับพี่เลี้ยง เจ้าชาย) ทางท่านละ ไม่มีทางจะช่วยกันอย่างไรบ้างหรือ

พี่เลี้ยง เจ้าชาย ผมมีเรื่องจะเรียนเหมือนกัน ก็อทางผมนะไม่ต้องวิตกหรือดก เวลาก็มีรับสั่ง เจ้าฟ้าเพชรรัฐ  
มาแล้ว ว่าให้เจ้าชายเสด็จกลับ เพราะการที่เจ้าชายประทับอยู่ที่นั่นถึงสอง เดือนนะ  
ชานเกิดไป ผมกะว่าเราจะต้องออกจากแสนหวีในวันพรุ่งนี้หรืออย่างช้าก็มะวันนี้

เสนาบดี ถ้าเช่นนั้นเราก็แก้บทไปซัดทางหนึ่ง ผมเองรักเจ้าชายมาก ถ้าไม่คิดเรื่องหมั้นกับนาง  
อื่นเสียแล้วละก็ ผมจะเป็นคนแรกที่สับสนุนให้แสนหวีเป็นทองแผ่นเดียวกับเพชรรัฐอย่าง  
แน่นอน

พี่เลี้ยง เจ้าชาย ขอขอบคุณเสนาบดีมากขอรับ

เสนาบดี แต่เดี๋ยวนี้เรื่องมันเข้าไปเสียแล้ว และเราจะต้องช่วยกันค้ำยันไปกว่าที่มันจะถูกลามไหม้  
บ้านเมือง เอ นี่เย็นมากแล้วทำไมยังไม่เสด็จออก (พูดกับพี่เลี้ยง เจ้าหญิง) ขึ้นไปดู  
ทีหรือ ทำไมไม่ถึงยังไม่เสด็จลง จะไปทูลข่าวขอราชการบางเรื่องให้ทรงทราบ  
(พี่เลี้ยง เจ้าหญิงไป)

พี่เลี้ยง เจ้าชาย ท่านเสนาบดีทราบไหมขอรับ ว่าเมื่อไรเจ้าฟ้าแสนหวีจะเสด็จกลับจากพุกาม

เสนาบดี เวลาที่กำลังเสด็จเดินทางมา ก็เกือบถึงแสนหวีแล้ว ผมเชื่อว่าอาจจะเสร็จถึงในวัน  
สองวันนี้แหละ

พี่เลี้ยง เจ้าชาย ท่านเสนาบดีคิดว่าจะมีเรื่องอะไรบ้างขอรับ

เสนาบดี พวกเราที่นิยมทราบดี เจ้าฟ้าแสนหวีทำบุรุษพระธิดาทั้งดวงใจ เกิดเรื่องอะไรขึ้น  
ท่านไม่โทษลูกของท่าน คราวนี้ก็เหมือนกัน ผมเรือแฉี่เดียว ผมกลัวทลายลงหน้าไว้  
ว่าเจ้าฟ้าแสนหวีจะต้องทรงกล่าวโทษเพชรรัฐว่าทูลหมิ่นพระองค์ ทางไมตรีที่เราหวัง มันก็  
จะละลายไป เรื่องวิาทบาทคหมางที่เคยมีมาแล้ว มันก็จะกลับมีขึ้นใหม่

พี่เลี้ยง เจ้าชาย ผมก็มองไม่เห็นว่าจะกล่าวโทษเพชรรัฐไปประการใด

เสนาบดี เจ้าฟ้าแสนหวีทรงจะทรงโทษว่าการที่เพชรรัฐส่งทูตมาครั้งนี้ไม่ใช่เพื่อทางไมตรีโดยบริสุทธิ์  
แต่เพื่อมาทำทูตหมิ่นทาบหมามพระองค์เล่นเท่านั้นเอง คราวนี้เราก็ต้องกล่าววิาทบทันใหม่  
(พี่เลี้ยง เจ้าหญิงออก)

เสนาบดี ว่ายังไง

พี่เลี้ยง เจ้าหญิง รับสั่งว่าไม่ทรงสบาย วันนี้ไม่เสด็จออกขุนนางคะ

เสนาบดี ถ้าเช่นนั้นเราก็กลับบ้าน เจ้าชายจะเสด็จจากแสนหวีวันใดแน่ ขอให้หาเชือกให้ฉันททราบ  
จะได้จัดการส่งเสด็จให้สมพระเกียรติยศ

(บ๊ายบายทำเพลงทำยน้ำ ๒)

(เสนาบดีกับข้าราชการอื่น ๆ เดินออก -- ปิดม่าน)

(บ๊ายบายทำเพลง เรือใบจนได้ยินเสียงกระดังง์ก็หยุด ณ จึงหยุดและดนตรีสากลทำเพลง รักชาติ)

.....

ฉาก ๖  
ที่ประทับเจ้าชาย

เปิดม่าน เจ้าชายประทับอยู่กับพี่เลี้ยงของพระองค์ มีทหารอยู่ ค่าย

พี่เลี้ยงร้อง เพลงรักชาติ

ความรักอันใด แม้รักเท่าไหน ยังไม่ยั้งยืน

เช่นรักคูรัก แม้รักคังกลืน

บังอาจชมชื่น ชื่นไฉ่ภายหลัง

แต่ความรักชาติ รักแสนพิศวาท รักสุดกำลัง

กอดอกมานะ ขอมสละชีวิจ

รักจนกระทั่ง หมกเลือดเนื้อเรา

ชีวิตร่างกาย เราไม่เสียดาย ตายแล้วก็เผา

ทุกสิ่งยอมยกแลก เว้นแต่ชาติของเรา

ไม่ให้ใครเขา เขี่ยขยำทำลาย

(ทหารร้องพร้อมกันอีกเที่ยวหนึ่ง)

เจ้าชายเขมรรัฐ เรื่องรักชาตินี้ะ พี่ไม่ต้องสอนฉันหรอก ฉันรักชาติไม่น้อยกว่าใคร ๆ แต่ชาติจะ  
 พี่เลี้ยงเจ้าชาย อัญญาคนไหนรักใคร่รักสักคนหนึ่งไม่ได้หรือ  
 เจ้าชายเขมรรัฐ ตาคน ๆ นั้นอยู่ในฐานะที่จะรักพระองค์ได้ ชาติก็ไม่หวังห้าม แต่ที่เรื่องมันสายเกิน  
 พี่เลี้ยงเจ้าชาย ไปเสียแล้ว เขี่ยเสด็จกลับเขมรรัฐ ชื่นประทับอยู่ต่อไป เรื่องร้ายจะบังเกิดขึ้น  
 เจ้าชายเขมรรัฐ พี่กลัวเรื่องร้ายด้วยหรือ ฉันไม่กลัวอะไรเลย  
 พี่เลี้ยงเจ้าชาย ถ้าเรื่องร้ายนั้นจะเกิดแก่ตัวหม่อมฉันคนเดียว หม่อมฉันก็ไม่กลัว หม่อมฉันตายชีวิตได้  
 แต่ที่มันจะเกิดขึ้นแก่ประเทศบ้านเมือง เราต้องนึกถึงประเทศบ้านเมืองกอดอกอย่างอื่น

(บีพาทย์ทำเพลงท่ายน้ำ)

(พี่เลี้ยงเจ้าหญิงขอมเข้ามา พี่เลี้ยงเจ้าชายเห็น ไปพูดกัน แล้วพี่เลี้ยงเจ้าชายเข้า  
 มาพูดความลับกับเจ้าชาย พี่เลี้ยงทั้งสองก็พากันออกไป เจ้าหญิงเข้ามา ทั้งสองคนมี  
 อากาทรสนิทสนมกันมาก)

เจ้าหญิง เจ้าพี่จะเสด็จกลับเขมรรัฐ วันพรุ่งนี้ไม่ใช่หรือเพคะ

เจ้าชาย ทำไมตรงทราบเร็วนักละ

เจ้าหญิง มีอะไรบ้างหรือ ที่เกี่ยวแก่เจ้าพี่แล้วหม่อมฉันไม่ทราบ หม่อมฉันทราบเรื่องของเจ้าพี่  
 ก่อนเจ้าพี่เองเสมอ หม่อมฉันทราบแล้วว่าเจ้าพี่จะกลับไปทรงสำราญในเขมรรัฐ ส่วน  
 หม่อมฉันจะระทมทุกข์อยู่ในแดนทวีเพียงไร เจ้าพี่คงไม่ทราบ

(ดนตรีสากลทำเพลง "ไทยน้อย ไทยใหญ่")

(มีเสียงร้อง เพลงไทยน้อยไทยใหญ่จากในฉาก)

เจ้าชาย เอ๊ะ นั่นใครมีงานอะไรกัน

เจ้าหญิง หญิงเล็กเขาพาพวกเด็ก ๆ มาส่งเจ้าพี่

เจ้าชาย ต้องส่งกันให้ลำบากทำไมก็ไม่รู้

เจ้าหญิง ไม่ลำบากอะไรหรอกคะ เป็นเรื่องสนุกของเด็ก ๆ เขา

(เจ้าหญิงเล็กและพวกพ้องเข้ามา ดนตรีหยุด)

เจ้าหญิงเล็ก หม่อมฉันมาส่งเสด็จคะ ทราบว่าเจ้าพี่จะเสด็จจากแดนทวี

เจ้าชาย ขอมพระทัยมาก เมื่อตะกี้เสียงร้องเพลงอะไรเพราะดี

เจ้าหญิงใหญ่ เพลงไทยน้อยไทยใหญ่ หญิงเล็กเขาก็ดีใจเองคะ

เจ้าชาย ความคิดดีมาก เรื่องไทยน้อยไทยใหญ่ หม่อมฉันสนใจที่สุด เพราะว่าไทยน้อยกับ

ไทยใหญ่ ก็เป็นเลือดเนื้อเชื้อสายฉันเดียวกัน

เจ้าหญิงแสนหวี เพลงของหญิงเล็ก เขาก็มุ่งที่จะเตรียมให้ระลึกและจจำไว้เสมอว่าไทยน้อยกับไทยใหญ่  
 เป็นพี่น้องร่วมสายโลหิตกันโดยแท้  
 เจ้าชาย ขอมอมฉันทังบ้างซี

ไทยน้อยไทยใหญ่  
 ไทยน้อยไทยใหญ่ แม้อยู่ห่างไกล คงเป็นไทยด้วยกัน  
 ต้องมุ่งความดี ต้องสมานไมตรี ไม่มีเคียดจัญไร  
 รักยิ่งกว่าสหาย เพราะเราเป็นสายโลหิตเดียวกัน  
 พี่น้องเก่าแก่ มาแต่ปางบรรพ  
 รวมทุกข์สุขสันต์ อยู่เป็นชาติไทย  
 ถึงภูมิลาเนา แดงชาติอื่นเขา มาแยงเอาไป  
 ไทยจึงต้องจร บ้ายถิ่นหรือถอน ลงมาทางใต้  
 จึงพบแดนทอง ไทยเราเข้าจง ยึดถือมั่นไว้  
 เชื้ออยู่ครอบครอง ดินทองของไทย  
 ไทยน้อยไทยใหญ่ ชาติไทยด้วยกัน

หญิงเล็ก หม่อมฉันทังดูสถานะกะ มีโอกาสเมื่อไรขอให้เสด็จกลับมา เทียบแสนหวีใหม่  
 (คนตรีพากันทำเพลง ความฝัน เจ้าหญิงลาไป)  
 เจ้าชาย หม่อมฉันทังกลับไปเฝ้าเจ้าพ่อ พ่อเป็นพิธีว่าได้ทำงานในหน้าที่เสร็จแล้ว แล้วหม่อมฉันทัง  
 จะกลับมาแสนหวีใหม่  
 เจ้าหญิง บางทีจะช้าเกินไป หม่อมฉันทังไม่ทราบ เจ้าพี่จะได้กลับมาพบหม่อมฉันทังอีกหรือไม่ เรื่อง  
 ที่มานานแล้วก็คง เป็นแต่ความฝัน  
 เจ้าชาย หม่อมฉันทังเป็นกานฉันทัง  
 เจ้าหญิง หม่อมฉันทังก็พลอยฝันไปด้วย

ความฝัน  
 (เจ้าชาย)

ยามศึกฟ้าฝัน ว่าได้เห็นพระจันทร์ ลอยมาไกลมือ  
 กว้างไค้คงหวัง แต่ไม่มีกำลัง จะยี่ก็จะถือ  
 บุญของพี่น้อง ต้องปลดปล่อยจันทรลอย ลับไปจากมือ  
 ดวงจันทร์นั้นหรือ ก็คือน้องนี้เอง

(เจ้าหญิง)

ยามคิดน้องฝัน ว่าน้องเป็นพระจันทร์ ลอยไปไกลมือ  
 ไฟฟ้ามีหวัง หากจะมีกำลัง ก็ไม่ยึดมั่นถือ  
 บุญของข้าฉันทัง พี่จึงปลดปล่อยจันทรลอย ลับไปจากมือ  
 ดวงจันทร์นั้นหรือ ก็คือน้องนี้เอง

(พร้อมกัน)

ชมแต่ความฝัน ไม่ไค้ชมพระจันทร์ วันเพ็ญเดือนดวง  
 รู้สึกสิ้นหวัง คอยว่าทำ เขามัง เมฆลมก็หวัง  
 ความฝันเลื่อนลอย ตั้งตาแลคอย ทาจันทร์อีกคง  
 ธรรมชาติคอยหวัง ปลอยเรอลวงตัวเอง

เจ้าหญิง หม่อมฉันทังเป็นสุขในขณะที่อยู่กับเจ้าพี่  
 เจ้าชาย ทำไมวันนี้ถึงไม่เสด็จจวอะขุนนางละ

เจ้าหญิง หม่อมฉันไม่ยากพบเสนาบดี เพราะทราบอยู่แล้วว่า เขาจะพูดเรื่องอะไรกับหม่อมฉัน หม่อมฉันไม่ยากฟังโอวาทของใคร ไม่ยากให้ใครพูดเรื่องรำคาญๆ จึงได้บอกป่วย บลา อันที่จริงหม่อมฉันก็ไม่สบายจริง ๆ

เจ้าชาย ช่างงั้นหรือ ไม่ทรงสบายเป็นอะไร (บิณฑกทำเพลง โศกพระมาอย่างเบา เจ้าหญิงทรงกรรแสงและกระซิบที่พระโศกเจ้าชาย ทั้งสองคนทอดก้นด้วยความเศร้าสลด)

เจ้าชาย ถ้าเช่นนั้นหม่อมฉันไม่กลับเขมรรัฐ หม่อมฉันจะอยู่ที่นี้เป็นอะไร เป็นกัน

เจ้าหญิง ไม่ได้หรอกคะ เสียดจกกลับไปเสียก่อน เจ้าพี่จะอยู่ที่นี้ต่อไปไม่ได้

เจ้าชาย ถ้าเช่นนั้นก็เสียดจกไปเสียด้วยกัน

เจ้าหญิง หม่อมฉันทั้งบ้านเมืองไปไม่ได้ แต่เจ้าพี่ต้องเสียดจกไปก่อนที่เจ้าพ่อจะเสียดจกกลับมา (หยุดนิ่งประเดี๋ยวหนึ่ง)

เจ้าชาย ขออย่าให้มีภัยอันตรายเกิดขึ้นทางนี้ จนกว่าหม่อมฉันจะกลับมาอีก (บิณฑกตั้งขึ้น ขบเข้าหากัน)

เจ้าหญิง ขอให้การเดินทางของเจ้าพี่เรียบร้อยและปลอดภัยทุกอย่าง

เจ้าชาย ทรงนี้ขอให้ทรงอยู่เป็นสุขสบาย

เจ้าหญิง ทรงระลึกถึงหม่อมฉันทางนะคะ

เจ้าชาย หม่อมฉันไปแต่ตัว ส่วนหัวใจหม่อมฉันถวายไว้ที่นี่

เจ้าหญิง หม่อมฉันเฝ้าสุลา

เจ้าชาย สวรรคตคงโปรดให้เราพบกันอีก

เจ้าหญิง หม่อมฉันไม่แน่ใจ

(พี่เลี้ยงมากอดและปลอบ)

พี่เลี้ยง เสียดจกกลับเขมรรัฐเสียก่อน แล้วหม่อมฉันจะหาทางช่วยให้เสียดจกกลับมาแสนทวีอีก บิดมาน

(ดนตรีสากลทำเพลง "ความฝัน" เรื่อยไปจนกว่าจะเปิดม่าน)

ฉาก ๗

ห้องพระโรงแสนทวี

เปิดม่าน เจ้าฟ้าแสนทวีประทับอยู่ด้วยพระธิดาองค์เล็ก เสนาบดีเฝ้าอยู่ด้วย

เจ้าฟ้าแสนทวี แล้วนี่จะทำยังไงกัน

เสนาบดี ข้าเจ้ก็จนกว่าจะยกเสลา ไม่ทราบเกล้าว่าจะทำประการใด

เจ้าฟ้าแสนทวี มีะเป็นกรรมของข้า มีลูกที่ขอมทำอะไรตามใจตนเอง ไม่นึกถึงพ่อ ไม่นึกถึงบ้านเมือง ข้าไปนับวันวิวิธนาการทุกกรมเขาแล้ว อีก ๗ วันเขาจะมาถึงแน่ แล้วข้าจะเอาหน้าไปไว้ที่ไหน ข้าเพิ่งรู้เรื่องเมื่อเดินทางกลับมาได้ครึ่งทาง จะกลับไปบอกถึงหมั้นเขากี่ไรที่ เมื่อคืนนี้ ก็ลองพยายามพูดจาอ่อนหวานหญิงใหญ่อยากจะให้เขากลับใจล้างหน้าพ่อ เสียที เขาก็ไม่ยอม พวกนี้เขาไรหญิงใหญ่เขาก็ไม่ยอมกลับใจ

เสนาบดี สายเกินไปเสียแล้ว พระเจ้คะ สายเกินกว่าที่เจ้าหญิงใหญ่จะทรงยอมเปลี่ยนพระทัยได้

เจ้าฟ้าแสนทวี ข้ารู้แล้ว ข้าเป็นคนมีกรรม มีกรรมอย่างเหลือเหลือ ข้าไม่รู้ข้าได้ทำกรรมอะไรไว้แต่ชาติปางก่อน

(บิณฑกทำเพลง โศกพระว่า เจ้าฟ้าแสนทวีทรงมีอาการเศร้าสลด นิ่งอยู่ประเดี๋ยวหนึ่งก็ก้มพระหัตถ์เรียกพระธิดาองค์เล็กเข้าไปหา บิณฑกเบา)

เจ้าฟ้าแสนทวี ลูกรัก พ่อเห็นแต่เจ้าคุณเสลา ที่จะช่วยคุณพ่อ ภูเกียรตักดีแสนทวี อย่างพ่อโหดร้ายเลยนะลูกนะ พ่อมีกรรมมาก ขอให้ลูกช่วยแบ่งกรรมของพ่อไปบ้างเถอะ ขอให้

ถูกยอมแต่งงานกับเจ้าชายพุททมาซึ่งเขาจะมาถึงอีก ๗ วันข้างหน้า ถ้าถูกยินยอมได้ ก็จะเป็น  
การปลดเปลื้องทุกข์ของพ่อ จะเป็นการแทนคุณพ่ออย่างดีที่สุด

(บีพาทย์คังขึ้น และนั่งก้มอยู่ประเดี๋ยวหนึ่งบีพาทย์เบา)

เจ้าฟ้าแสนทวี

พอรู้ว่าลูกก็มีเรื่องอยู่บางเหมือนกัน แต่เป็นเรื่องเล็กน้อย ขอให้กลับใจช่วยพ่อ ช่วยบ้าน  
เมือง (นั่งประเดี๋ยวหนึ่ง) ตกลงนะลูกนะ

(บีพาทย์คัง เจ้าหญิงเล็กลงกราบ เจ้าฟ้าแสนทวีถึงเอาปากอดและทรงกรรแสง)

(เจ้าหญิงใหญ่เสด็จออก บีพาทย์เบา)

เจ้าหญิงแสนทวี

หม่อมฉันมาขอรับพระอาญา จะลงพระอาญาสถานใดก็ตามพระทัย หม่อมฉันรู้ตัวว่าทำผิดมาก  
แต่ไม่รู้จะทำอย่างไร

เจ้าฟ้าแสนทวี

ออกไปให้พ้น ไม่ต้องมาพูดกันอีก

เจ้าหญิงแสนทวี

ขอให้ทรงพระทัยชีวิตหม่อมฉันเสีย หม่อมฉันยินดีจะทลายเสียดีกว่าจะมีชีวิตอยู่เป็นลูกที่  
เลวทรามของเจ้าพ่อ

เจ้าฟ้าแสนทวี

บอกให้ออกไปให้พ้น ออกไป ออกไป  
(บีพาทย์คัง)

(เจ้าหญิงเล็กไปกอดพี่สาวและพาออก บีพาทย์หยุด)

เจ้าฟ้าแสนทวี

เสนาบดี ฉันทกุม ฉันทรอม ฉันทแก่น ฉันทแนใจว่าที่เขมรรัฐส่งทูตมาครั้งนี้ ไม่ใช่เจริญ  
ทางไมตรีโดยบริสุทธิ์ใจ เขามาดูหมิ่นเหยียดหยามฉันเล่น ฉันนึกแล้วว่าศัตรูเก่าแก่มัน  
จะกลับเป็นมิตรกันได้อย่างไร เสนาบดี ทำอะไรให้ฉันทลายแค้นน้อยเจอะ

เสนาบดี

ข้าเจ้าจะปฏิบัติตามรับสั่งทุกประการพระเจ้าค่ะ

เจ้าฟ้าแสนทวี

เราตั้งต้นทำสงครามกันใหม่ ส่งทหารของเราบุกเข้าไปแดนเขมรรัฐ พบคนที่ไหนมา  
ที่นั่น พบบ้านช่องที่ไหน เขามาที่นั่น เป็นอะไรเป็นกัน เสนาบดีรีบไปจัดการตามคำสั่ง  
ของฉันท

(บีพาทย์ทำเพลงปฐม เสนาบดีกราบ)

ปัทมาน

.....

ฉาก ๘

ชายแดนเขมรรัฐ

เปิดม่าน เป็นบ้านเรือนชายแดน พลเมืองหญิงชาย ๖ คน

กำลังนั่งรับทุกข์กัน

ชายคนที่ ๑

นี่พวกเราจะลำบากเสียอีกละกระมัง มีคนเขาเข้ามา จากแดนแสนทวี เขาบอกว่าเจ้า  
ฟ้าแสนทวีก็วิวาห์เขมรรัฐของเราแล้ว

หญิงคนที่ ๑

ก็ว่าเรื่องอะไรกัน ก็ส่งทูตไปหาทางไมตรีกันเมื่อเร็ว ๆ นี้เองไม่ใช่หรือ

หญิงคนที่ ๒

เจ้าชายเขมรรัฐเพิ่งเสด็จกลับบ้าน พวกเราไปเมื่อเร็ว ๆ นี้เองนี่

ชายคนที่ ๑

นั่นนะซิ การที่เจ้าชายเขมรรัฐของเราเสด็จไปแสนทวีครั้งนี้ มันกลายเป็นเรื่องร้ายขึ้น  
ร้ายยิ่งง

หญิงคนที่ ๒

ชายคนที่ ๑

คือเจ้าชายเขมรรัฐของเราเกิดไปรักกับเจ้าหญิงแสนทวี เจ้าหญิงแสนทวีก็ทรงหมั้นกับเจ้า  
ชายพุททมาแล้ว เจ้าฟ้าแสนทวีถึงกับเสด็จไปพุททมาเพื่อกำหนดวันวิวาห์  
แล้วยังงั้นอีกละ

หญิงคนที่ ๑

ชายคนที่ ๑

ฉันทก็ไม่ว่าเรื่องละเอียดทรอกนะ เห็นแต่พวกที่เขาเข้ามาจากแสนทวีเข้ามา เอาให้พัง

ชายคนที่ ๒

เขาเจอะ ภู่อะไรมากก็เอาลูกกันพังไปเจอะ

ชายคนที่ ๑

พอเจ้าฟ้าแสนทวีกลับม เจ้าหญิงแสนทวีไม่ยอมแต่งงานกับเจ้าชายพุททมา

หญิงคนที่ ๑

นั่นยังงั้นละ ฉันทนึกแล้วทีเดียว



- ชายคนที่ ๑ เรื่องมันก็เลียดนางผู้ใหญ่ พอดีเจ้าฟ้าแสนหวีทรงทราบก็เลย เจ้าหญิงแสนหวีไม่ยอมแต่งงาน เพราะมีเรื่องรักใคร่กับเจ้าชายเขมรรัฐ เจ้าฟ้าแสนหวีก็โกรธเขมรรัฐมาก
- ชายคนที่ ๒ โกรธทำไม มันความผิดของเขมรรัฐเมื่อไร
- ชายคนที่ ๑ เขาท้าว การที่เขมรรัฐเราส่งทูตไปทราวนี่ ตั้งใจไปหยามหยามเขาเล่น ไปแกล้งให้เขาเสียทางไมตรีกับพุกาม
- หญิงคนที่ ๑ แล้วมันจะเป็นยังไงกันละนี่
- ชายคนที่ ๑ ระวังตัวไว้เถอะ เราอยู่ชายแดน เขาคงมาเล่นงานเราก่อนนี่
- หญิงคนที่ ๑ พวกเราอยู่ทางชายแดนมันแสนลำบาก เจ้านานท่านโตรชเคื่องกันเข้า เมื่อไร พวกเราก็เคียดกรวน
- หญิงคนที่ ๒ อยู่ไม่เป็นสุข พอจะห้ามหากินได้สักหน่อย ถูกปล้นถูกเผา (บิพาทย์ทำเพลง เซ็ค มีเสียงเกรียวกราวข้างใน)
- หญิงคนที่ ๑ มาแล้วซี พุกกันยังไม่ทันซำค้ำ ทำยังงัยกันเล่า (เสียงคนเกรียวกราว แยกคี่ออกมาข้างนอก ร้องว่าพวกแสนหวีมาปล้น ทหารแสนหวี ๖ คนเข้ามา)
- หญิงคนที่ ๑ ขอชีวิตไว้เถอะพอกุณ
- ทหารแสนหวี ขอห้าม ปล่อยให้เจ้าชายของแกไปดูหมิ่นเจ้าฟ้าแสนหวีทำไมละ เอะ พวกเรา ขำมันให้หมก เฆมันให้เกลียด

(ทหารแสนหวี ฆ่าพลเมืองกาย เฆบ้านหมอ)

ปิคมาน

.....

ฉากที่ ๕

ท้องพระโรง เขมรรัฐ

บิพาทย์ทำเพลง "เสมอ" เจ้าฟ้า เขมรรัฐประทับที่ท้องพระโรง ขุนนางผู้ใหญ่ ๔ คน ฝ่าตามหน้าที (มีเสียงทองวางหมากแทน)

พร้อม

เมื่อนั้น

เจ้าฟ้า เขมรรัฐ เรื่องศรี

ออกขุนนางตามราชประเพณี พร้อมเสนาบดีเป็นคู่บุญ

เสนาบดี ข้าแต่พระองค์เป็นเจ้าแห่งนคร เขมรรัฐ เจ้าชายเขมรรัฐซึ่ง เสด็จไปแสนหวีตามรับสั่งให้ไป เจริญทางไมตรีกับแสนหวีนั้น ปักนี้เสด็จมาถึงแล้วพระเจ้าคะ

เจ้าฟ้า เขมรรัฐ ยังงั้นหรือ ตามประเพณีเมื่อราชทูตไปเจริญทางไมตรีกลับมาเรียบร้อย เขาคงมีงานฉลอง ก่อนรับไมตรีหรือ

เสนาบดี ข้า เจ้าได้จัดงานไว้แล้วพระเจ้าคะ

เจ้าฟ้า เขมรรัฐ เรียกลูกฉันเข้ามาซิ (บิพาทย์ทำเพลง ล่องน่าน ขุนนางคนหนึ่งไปเชิญเสด็จเจ้าชายเขมรรัฐ เจ้าชายเล็ก เจ้าหญิง เขมรรัฐ กับพี่เลี้ยง เข้ามา)

เจ้าฟ้า เขมรรัฐ เรียบร้อยดีหรือลูก

เจ้าชายเขมรรัฐ เรียบร้อยดีพระเจ้าคะ

เจ้าฟ้า เขมรรัฐ ทางแสนหวีเขาต้อนรับดีหรือ

เจ้าชายเขมรรัฐ ดีเกินคาดหมายพระเจ้าคะ

เจ้าฟ้า เขมรรัฐ เจ้าฟ้าแสนหวีเป็นยังไงบ้าง

เจ้าชายเขมรรัฐ พระทัยดีพระเจ้าคะ ทรงแสดงอัธยาศัยโอบอ้อมอารีต่อพวกเรามาก ทรงเชื่อว่าต่อไปนี้ แสนหวีกับเขมรรัฐจะเป็นมิตรสนิทกันไปชั่วกัลปาวสาน

เจ้าฟ้าเพชรบุรี ตีมาก แคว้นทั้งสองจะไก่อเป็นมิตรไมตรีเรียบร้อยกันเสียที เห็นไหมละ เสนาบตี มันต้อง  
ใช้ลูกข้าไปมันจึงจะเป็นผล ถ้าใช้คนอื่นก็งกเหลว ลูกข้าไปทำงานแก่เรียบร้อย เสนาบตี  
ต้องมีอะไรฉลองหน่อยซิ

เสนาบดี ข้าเจ้าเตรียมพร้อมไว้ถวายแล้วพระเจ้าค่ะ

เจ้าฟ้าเพชรบุรี เถอ เรียกออกมาพอนฉลองลูกข้าหน่อยเถอะ  
(ดนตรีทำเพลงแพนใหญ่ พวกพ่อนอก พอนพอนจบขุมมีคนวิ่งเข้ามาหา เสนาบตียื่นหนังสือให้  
เสนาบดีเรียกพี่เลี้ยงออกมาทุกคน)

เสนาบดี นี่ยังไงกันนี้ ทำไมเกิดเรื่องยั้งเจ้า แสนหวิเขาส่งคนมาเผาผลาญบ้านช่องฆ่าคนทาง  
ชายแดนของเรา ทมความในใบบอกว่าเป็นเพราะเจ้าชายของเราไปก่อเรื่องรักใคร่  
กับเจ้าหญิงแสนหวี ทางแสนหวีเขาพาเราไปดูหมิ่นเขา ท่านพี่เลี้ยงจะว่าอย่างไร  
พี่เลี้ยง เรื่องมันมาก อย่าเพิ่งกราบทูลในเวลานี้เลย กำลังมีงานสนุกสนาน เอาไว้กราบทูล  
เวลาหลังเถอะ

เจ้าฟ้าเพชรบุรี อะไรกัน ไบบอกราชการสำคัญหรือ

เสนาบดี ไบบอกพระเจ้าค่ะ แต่ไม่ใช่ราชการสำคัญ

เจ้าฟ้าเพชรบุรี ไม่ใช่ราชการสำคัญทำไมจะต้องวิ่งเอามาให้กันเดี๋ยวนีละ เรื่องอะไรเอามาดูซิ

เสนาบดี พระอาญาไม่พ้นเกล้า

เจ้าฟ้าเพชรบุรี บอกให้เอามาให้ดู

(มีพาทย์ทำเพลงล่องน่าน เสนาบตีถวายใบบอก เจ้าฟ้าเพชรบุรีทรงอ่าน)

เจ้าฟ้าเพชรบุรี เลิก หยุดฉลองกันที พวกพ่อนพวกร้าออกไปให้หมด

(ทุกคนออกไป)

ล่องน่าน

ทอดพระเนตรดูองค์พระโอรส ทรงรักทดเคืองในพระทัยขุน  
ข้าแค้นตั้งหวังไปให้ทำคุณ กลับก่อโทษเกิดวุ่นจนเดือดร้อน  
ไปทำความแค้นใจให้แสนหวี เรื่องจึงมีหมองหมางเหมือนปางก่อน  
เขายกทัพมาประชิดศิณนคร พลเมืองเดือดร้อนเพราะเจ้าเอง

เจ้าฟ้าเพชรบุรี นี่แน่พ่อรูปงาม นึกว่าไปทำงานเรียบร้อยดีวิเศษอะไรมา ที่แท้ก็ไปก่อความยุ่งยากขึ้น  
รู้ตัวไหมละ

เจ้าชายเพชรบุรี ทราบแล้วพระเจ้าค่ะ พระอาญาไม่พ้นเกล้า

เจ้าฟ้าเพชรบุรี แล้วยังมีหนามบอกหาเรียบร้อยได้ มันถึงร้ายหนักไปเสียอีก แสนหวิเขาพาเจ้าไป  
ดูถูกดูหมิ่นเขา เขาส่งคนมาเผาผลาญบ้านช่องฆ่าผู้คนของเรามากมาย เมื่อเจ้าเป็นคน  
ก่อให้เกิดเรื่องร้าย เจ้าก็ต้องการแก้ตัว เจ้าต้องบอกกองทัพกลับไปแสนหวี ตีแสนหวีให้  
แตก เมาแสนหวีให้เป็นนุษยฆาต อย่าให้มีโอกาสมาทำร้ายเพชรบุรีอีกใ้ภายหน้า ถ้าเจ้า  
ตีแสนหวีไม่แตก ทำลายแสนหวีไม่เหลืออย่างที่ว่า ก็อย่ากลับมาเห็นหน้าพ่ออีกต่อไป

(มีพาทย์ทำเพลงครวญเหมือน)

(เจ้าฟ้าเพชรบุรีเสด็จเข้า มีพาทย์เบา)

เจ้าชาย พี่นิกหรือว่าฉันจะสามารถยกกองทัพไปตีเมืองของเจ้าหญิงที่ฉันรัก

พี่เลี้ยง แต่รับสั่งของเจ้าพ่อเป็นสิ่งที่ขัดไม่ได้

เจ้าชาย แล้วทำไมมันจะต้องเป็นนอญนิก มันเป็นเวลาผิดของฉันคนเลี้ยงหรือ พวกเสนาบดี  
ข้าราชการผู้ใหญ่เหล่านี้ก็ผิดเหมือนกัน รู้แล้วว่าเรื่องทางชายแดนนี่อย่า แล้วก็ไม่จัดการ  
รักษากันให้ดี พอมีเรื่องขึ้นล่รัก เห็นเป็นคนผิดละ กราวนี้ฉันจะต้องไปตีเมืองของคนที่ฉันรัก  
ฉันจะต้องฆ่าคนที่ฉันรัก ไม่เอาละ เห็นไม่ไปละเป็นอะไรก็มันไปเถอะ

(มีพาทย์ทำเพลงดังขึ้น เจ้าชายเขลงไปที่พระแท่นพี่เลี้ยง เฒ่าพระนั่งทั้งสององค์  
เข้าไปประคอง นั่งด่าวเรียก เจ้าชายไล่สติ มีพาทย์หยุด)



พี่เลี้ยง เจ้าชาย  
เจ้าชาย  
พี่เลี้ยง เจ้าหญิง

มาบอกข่าวว่า เจ้าฟ้าแสนหวีสิ้นพระชนม์แล้ว เวลาที่เจ้าหญิงใหญ่ทรงครองแสนหวีแทน  
เจ้าหญิงสั่งอะไรมาถึงฉันบ้างหรือ  
เจ้าหญิงสั่งให้หม่อมฉันมาทูล ว่าขอให้ทรงส่งกองทัพกลับไปเสีย แสนหวีกับเขมรรัฐจะได้  
เป็นทองแผ่นเดียวกันในภายหน้า แต่ถาทรงยกกองทัพลงลำเข้าไปในแสนหวีเมื่อไร  
เจ้าหญิงก็จะต้องต่อสู้ตามหน้าที่ของบุตรธิดา  
ก็ยังไม่ได้อะไรหรือ ในกองทัพของฉันเข้าถึงแสนหวี โดยไม่ต้องมีการรบราฆ่าฟันอะไรกัน  
แล้วทุกสิ่งทุกอย่างก็จะเรียบร้อยหมด

เจ้าชาย

พี่เลี้ยง เจ้าหญิง

ถ้าทำเช่นนั้นก็แปลว่าแสนหวียอมแพ้ เป็นการเสียเกียรติศักดิ์ของแสนหวีมาก เจ้าหญิงได้ทรง  
ออกคำสั่งเด็ดขาดแล้ว ว่าหากกองทัพเขมรรัฐเข้าเหยียบแดนแสนหวีแม้แต่นิ้วเดียว แสนหวี  
จะต้องต่อสู้ให้ถึงที่สุด ทรงแนะนำอีกอย่างหนึ่ง ว่าไม่ทรงส่งกองทัพกลับไป ก็ขอให้กองทัพ  
พักอยู่ที่นี้ พระองค์เสด็จเข้าไปกับหม่อมฉัน เจ้าหญิงจะรับเสด็จด้วยความดีพระทัยอย่างยิ่ง  
เอ ทำยังงัยกันดี นี่เธอออกไปอยู่ทางโน้นเสียก่อน ขอให้ฉันปรึกษาอีกทีหนอย  
(พี่เลี้ยง เจ้าหญิงไป)

เจ้าชาย

เจ้าชาย

พี่เลี้ยง เจ้าชาย

ทำยังงัย พี่ทำยังงัย  
เราจะเชื่อใจอะไรไม่ได้ เจ้าฟ้าแสนหวีสิ้นพระชนม์จริงหรือแปลก็ไม่รู้ พี่เลี้ยง เจ้าหญิง  
จะซื่อตรงต่อเราสักเพียงไร เราไม่ทราบการที่จะเสด็จเข้าไปกับพี่เลี้ยง เจ้าหญิง โดยที่  
กองทัพไม่ได้ตามไปด้วยนั้น หม่อมฉันไม่ยอมอย่างเด็ดขาด

เจ้าชาย

พี่เลี้ยง เจ้าชาย

แล้วเราจะยอมยกทัพกลับไปหรือ  
ไม่ได้พระเจ้าค่ะ กลับไปเราก็ถูกตัดหัวทางโน้น แล้วอีกประการหนึ่ง ถ้าเรื่องนี้  
ทั้งเรื่องเป็นอุบายของ เจ้าฟ้าแสนหวี โดยที่เจ้าฟ้าแสนหวียังทรงพระชนม์อยู่ และหลอกให้  
เรายกทัพกลับไปได้แล้ว ก็จะขายหน้ามาชื่อเขมรรัฐไปชั่วกาลปาวสาน

เจ้าชาย

พี่เลี้ยง เจ้าชาย

ตกลงเราคงเดินทัพต่อไป อย่างงั้นหรือ  
เราได้รับพระบัญชาของ เจ้าฟ้าของเรา ให้ตีแสนหวีให้แตก ให้ทำลายแสนหวีให้แหลก เราต้อง  
ทำตามพระบัญชา เราจะทำอย่างอื่นไม่ได้

เจ้าชาย

พี่เลี้ยง เจ้าชาย

ก็ถ้าหากเป็นความจริงว่า เจ้าฟ้าแสนหวีสิ้นพระชนม์แล้ว เจ้าหญิงทรงขอหย่าทัพสงบศึกจริง ๆ  
แล้วเรายังไปทำเช่นนั้น มันก็เป็นกรรไกรแทงเกินไปหรือ  
หากได้พระเจ้าค่ะ ตามประเพณีแต่ก่อนมา เมืองที่เป็นศัตรูกันอยู่เสมอ ๆ นั้น จะต้องทำ  
ลายเสียทั้งเมือง แล้วกวาดต้อนผู้คนไป พระปรังศของ เจ้าฟ้าเขมรรัฐก็ทรงต้องการให้เรงทำ  
กับแสนหวีอย่างนั้น ถึงอย่างไรเราต้องทำชายแสนหวีให้แหลกตามพระบัญชา แล้วกวาดต้อน  
ผู้คนพลเมืองชาวแสนหวีทั้งหมดเข้าไปในแคว้นเขมรรัฐ

เจ้าชาย

พี่เลี้ยง เจ้าชาย

แล้วเจ้าหญิง เราจะทำอย่างไร พี่ยังไม่ทราบว่า เรารักกันงั้นเพียงไร  
(ปีพาทย์ทำเพลงส่งคอน เจ้าชายเดินห่างไปด้วยความเศร้าสลด พี่เลี้ยงเข้าไปปลอบ  
ปีพาทย์เบา)

เจ้าชาย

เจ้าชาย

พี่เลี้ยง เจ้าหญิง

หม่อมฉันทราบแล้วทุกอย่าง แต่เราฆ่าทำหน้าที่ เราต้องทำหน้าที่ของเราให้สมบูรณ์ ส่วน  
เจ้าหญิงนั้น ไม่ทรงทรงวิตก หม่อมฉันจะสังหารทุกคน ทำให้ไม่มีใครทำร้ายเจ้าหญิงเลย  
เป็นอันขาด แต่เราต้องตีแสนหวีให้ได้  
เออตกลง เรียงพี่เลี้ยงเขาเข้ามา  
(พี่เลี้ยง เจ้าชายไปตามพี่เลี้ยง เจ้าหญิงเข้ามา เจ้าชายลุกขึ้น)  
เราได้ปรึกษากันตลอดแล้ว เป็นอันว่าเราไม่สามารถทำอย่างอื่นได้ นอกจากเราต้องยก  
กองทัพเข้าแสนหวี ขอให้เธอกลับไปทูลเจ้าหญิง ว่าอย่าทรงต่อสู้  
หม่อมฉันทูลได้ แต่หม่อมฉันก็รับรองไว้ ว่าเจ้าหญิงไม่ทรงยินยอมให้เป็นเช่นนั้นเลยเป็น  
อันขาด แล้วในที่สุดพระองค์ก็จะองค์มา เจ้าหญิงที่พระองค์รัก ชาวแสนหวีจะไม่ยอมตก  
เป็นระแยะของใคร แสนหวีจะยอมยกบหมกทั้งเมือง หม่อมฉันทูลได้แต่เท่านี้ หม่อมฉัน

ต้องลา เพราะจะต้องรีบเดินทางไปในคืนนี้  
(บิพาทย์ทำเพลงสองคอน เจ้าชายเห็นพระพักตร์กลับด้วยอาการเศร้าสลด เวลาที่เสียงพูด  
ในบิพาทย์เบา)

พี่เลี้ยงเจ้าชาย เธอรีบไปเถอะ รีบไปเฝ้าเจ้าหญิง (เรียกทหาร) นำท่านผู้ส่งให้พบเขตอันตราย  
(บิพาทย์ก็ขึ้น พี่เลี้ยงเจ้าหญิงลาเจ้าชาย ทหารพาออกไป)

ปิดม่าน

.....

ฉ. ๑๑

เจ้าหญิง พี่เลี้ยง บ่! เจ้าหญิงประทับยืนอยู่กับทหาร ๔ คน พี่เลี้ยงถูกเข้ากอดเจ้าหญิง บิพาทย์หยุด  
ข้อความที่เจ้าชายส่งมาถึงฉันมีเพียงเท่านั้นเองหรือ  
มีเพียงเท่านั้นเอง พระเจ้าคะ  
(ทหารคนหนึ่งเข้ามา)

เจ้าหญิง เป็นยังไงบ้าง  
ทหาร มีการรบอย่างดุเดือดเมื่อคืนนี้ พระเจ้าคะ ทหารของเราสู้เขาไม่ได้ กองทัพเขมรรู้  
ยกเข้ามาใกล้เมืองเต็มที่แล้ว

เจ้าหญิง วิชากรรมมันผิดกัน พวกเรามีชำนาญแค่ไหน ถึงเวลาอย่างนักรบจริง ๆ เราสู้เขาไม่ได้  
ส่งทหารทางเขมรรู้เขาฝึกหัดทหารของเราให้เป็นนักรบจริง ๆ  
(ทหารอีกคนหนึ่งเข้ามา)

เจ้าหญิง ว่างใจ  
ทหาร เสนาบดีตายในที่รบ กองทัพเขมรรู้เข้ามาใกล้เมืองมากพระเจ้าคะ  
เจ้าหญิง (พูดกับพี่เลี้ยง) เมื่อเราไม่มีทางสู้ เราก็ต้องหาทางช่วยชีวิตพลเมืองของเราไว้  
(พูดกับทหาร) กวาดต้อนผู้คนของเราออกจากเมืองให้หมด อย่าให้ตกเป็นชะรอยของเขมรรู้  
เขา รีบไปต้อนออกไปให้หมด ไป ลงมือกันเดี๋ยวนี้ ต้องออกไปทางทิศตะวันตก  
(บิพาทย์ทำเพลง เชิดคองแบบ)

พี่เลี้ยง สำหรับพระองค์เอง จะทำอย่างไรพระเจ้าคะ  
เจ้าหญิง ตัวฉันเองนะ ไม่ควรเป็นห่วงดอก ฉันเป็นเจ้าหญิงครองนครแสนหวี ฉันต้องตายอยู่กับ  
แสนหวีของฉัน

พี่เลี้ยง หม่อมฉันเป็นที่เลี้ยงพระนาง หม่อมฉันจำต้องตายอยู่กับพระนาง  
(บิพาทย์ก็ขึ้น ทหารต้อนพลเมืองหญิงชายและเด็กเล็กหอบหัวข้าวของ เดินร้องไห้ตามเจ้า  
หญิง พวกผู้หญิงเข้าไปกอดพระบาทเจ้าหญิง บิพาทย์เบา)

เจ้าหญิง รีบออกเดินทางไป พลเมืองที่รักของฉัน เราอยู่แสนหวีไม่ได้แล้ว รีบไป หญิงเล็กเขา  
อยู่พุททาม รีบไปอาศัยหญิงเล็กเขาอยู่ทางโน้นก่อน  
(บิพาทย์ก็ พลเมืองไม่คอยไป เจ้าหญิงขับไล่ให้ไป)  
(ทหาร ๔ คนเข้ามา บิพาทย์เบา)

เจ้าหญิง กวาดต้อนออกไปเรียบร้อยแล้วหรือ  
ทหาร นอกจากที่เข้ามายุทธสาทางนี้แล้ว ได้กวาดต้อนตรงออกไปทางทิศตะวันตกมาก  
หมดแล้วหรือ

ทหาร ไม่หมดพระเจ้าคะ ที่ไม่ยอมไปก็มีมาก  
เจ้าหญิง ต้อนออกไปให้หมด ใครไม่ยอมไป ฆ่าเสีย ฉันไม่ต้องการให้ชาวแสนหวีตก  
เป็นชะรอยของเขมรรู้  
(ทหารออกไป)

เจ้าหญิง พี่ต้องนำพลเมืองออกจากแสนหวี ส่วนตัวฉันจะอยู่พบหน้า เจ้าชายสักหน่อย

พี่เลี้ยง  
เจ้าหญิง

หม่อมฉันจะทิ้งพระนางไปไม่ได้  
ต้องไป ชักคำสั่งฉันไม่ได้

(ทหารคนหนึ่ง เข้ามา)

เจ้าหญิง

มีเรื่องร้ายอะไรมาบอกอีกล่ะ

ทหาร

กองทัพเขมรรัฐกำลังพึ่งประตูกัน ตะวันออก

เจ้าหญิง

เออ ให้เขาพึ่งเข้ามาเถอะ สมน้ำหน้าพวกเราไม่มีมือสู้เขา  
(บีพาทย์คัง ทหารคอนตูกนพลเมืองออกมาตีหมู่หนึ่งและทำเหมือนหมู่แรก)

เจ้าหญิง

รีบไปกันให้หมด ไป ทหารนำไป

(ทหารและพลเมืองไปกันหมด คงเหลือเจ้าหญิง พี่เลี้ยงกับทหาร ๔ คนไป บีพาทย์เบา)

เจ้าหญิง

บอกให้พาพลเมืองออกไป จะมาอยู่ทำในที่นี้

พี่เลี้ยง

หม่อมฉันไม่ไป ข้าหม่อมฉันเสียชี

เจ้าหญิง

ใครชักคำสั่งฉัน ฉันจะมาให้หมด

(บีพาทย์คัง)

(เจ้าหญิงเงือกคบจะพันที่เลี้ยง ทหาร ๔ คนเข้ากันและพาพี่เลี้ยงออก)

(บีพาทย์เปลี่ยนเป็นซำไทย)

(เจ้าหญิงมองดูที่เลี้ยงไปแล้วก็ฟูมปลง บีพาทย์เซา มีเสียงเรียวกราวเป็นระยะ ๆ)

เจ้าหญิง

ข้าแต่เจ้าพ่อ ลูกรู้สึกตัวแล้วว่าลูกได้ทำผิดอย่างร้ายแรง ขอให้ดวงวิญญาณของเจ้าพ่อ  
โปรดให้อภัยแก่ลูก ถึงแม่แสนหิวจะพ่ายแพ้ ข้าแสนหิวก็ไม่ตกเป็นชะเลียบของเขมรรัฐ  
เลยแม่แก่คนเคียว ถึงแม่ตัวลูก ๆ ก็จะไม่ยอมตกเป็นชะเลียบของเขา แต่ในฐานะที่ลูก  
เป็นเจ้าครองนครแสนหิว ลูกคงตายในแสนหิว

(บีพาทย์คัง เจ้าหญิงเสาคบเพลงพระองค์เอง ไพทรี)

(บีพาทย์ทำเพลงเซ็ด เคียวเรียวกราวข้างใน เจ้าชาย

พี่เลี้ยง และทหารเขมรรัฐมาถึง เจ้าชายเข้ามาถอดศัพ

ทหารเข้าล้อม ประเดี้ยวหนึ่งเจ้าชายโบกมือ ให้ทหาร

แยกออก บีพาทย์หยุด)

เจ้าชาย

ใครจะไม่ให้ใครทำร้ายเจ้าหญิงใจละ

พี่เลี้ยงเจ้าชาย

ไม่มีใครทำร้าย แต่เจ้าหญิงทรงให้พระแสงดาบแทงพระองค์เอง

(บีพาทย์ทำเพลงฉวนเกล้า ๓ ชั้น อย่ำซำ)

(เจ้าชายเข้าไปประคองเจ้าหญิง ทหาร ๔ คนเข้ามา)

พี่เลี้ยงเจ้าชาย

ข้างในเมือง เป็นยังงี้บ้าง

ทหาร

หมด ขาดจรรจกอยู่จนครบหมด ผู้หญิงข้าตัวตายเหมือนอย่างจะนัดหมายกันเข้าไป พล  
เมืองลูกเด็กเล็กแดงพากันอพยพออกจากเมืองไปก่อนที่พวกเราจะถึงนี้ ภายในกำแพง  
ยังมีเศษศพ ไม่มีมนุษย์ที่ยังมีชีวิตอยู่เลย

(เจ้าชายทรงลุกขึ้น บีพาทย์หยุด)

เจ้าชาย

พี่พาท้องทัพไปเขมรรัฐ ส่วนตัวฉันจะอยู่ที่นี้

พี่เลี้ยงเจ้าชาย

จะประจบอยู่จนกว่าจะตายก็แล้ว เมืองแสนหิวในเวลานี้ไม่ใช่เมืองมนุษย์แล้ว

เจ้าชาย

เพราะเหตุที่แสนหิวไม่ใช่เมืองมนุษย์นะซี ฉันจึงต้องการอยู่แสนหิว ฉันเป็นมนุษย์  
ฉันไม่อยากจะอยู่เมืองมนุษย์

พี่เลี้ยงเจ้าชาย

แต่พระบิณฑบาต บ้านเมือง

เจ้าชาย

ฉันไม่ได้ทำอะไรผิดหน้าที่ของฉัน ฉันทิ้งแสนหิวไว้กับกรรมรับสั่งของพระบิณฑบาต ฉันทิ้งทำงานให้  
ชาติบ้านเมืองของฉันทิ้งแล้ว เวลาฉันต้องการ เป็นอิสระแก่ตัวฉัน

พี่เลี้ยงเจ้าชาย

ทรงทำอย่างนั้นไม่ได้พระเจ้าคะ ต้องเสด็จกลับเขมรรัฐก่อน

เจ้าชาย

ใครจะมาทำฉัน ใครจะมาบังคับฉัน เวลาที่ใครบังคับฉันไม่ได้ก็ออกไป  
(บีพาทย์ทำเพลงเนโถก พี่เลี้ยงเข้ามาถอด บีพาทย์เบา)

เจ้าชาย

ถ้าพี่รักฉันจริง ขอให้ทำตามคำสั่งครั้งสุดท้ายของฉัน พี่กลับไปอเมริกา ไปทูลเจ้าพ่อว่า พระโอรสของพระองค์สิ้นพระชนม์เสียแล้ว ตำแหน่งรัชทายาทอเมริกาตกเป็นของน้องชายฉัน

พี่เลี้ยงเจ้าชาย

ขอให้ทรงขังตรอง ขอให้ทรงนึกถึงกาลในอนาคต

เจ้าชาย

ฉันตรองแล้ว ฉันนึกถึงแล้ว อากาศของฉันคือตามไปอยู่กับดวงวิญญาณที่ฉันรัก ใครจะตำหนิฉันไม่ได้ ฉันได้ทำหน้าที่ของฉันครบถ้วนแล้ว ไปเถอะพี่ พี่ไม่เคยรักใคร่ใคร่ฉันเลย กราวนี้ก็ขอยาขจัด ทหารทุกคน ขอให้ได้รับความขบใจจากฉัน ที่ท่านได้ทำหน้าที่ของท่าน ด้วยความกล้าหาญสมเกียรติอเมริกา ขอให้ท่านพากันกลับไป ทหารต้องฟังคำสั่งของแม่ทัพ เมื่อแม่ทัพสั่งให้กลับไปก็ต้องกลับไป

พี่เลี้ยงเจ้าชาย

จะให้ทหารไปหมดก็ได้ แต่ส่วนตัวฉันขออยู่ด้วย

เจ้าชาย

กองทัพต้องมีผู้นำ พี่ต้องเป็นภรรยาของพี่กลับไป พี่อย่าพยายามทำอะไรชักใจฉัน

ไปเถอะพี่

(เป่าพาทย์ทำเพลงตั้งขึ้น เจ้าชายทรงผลักพี่เลี้ยงออก พี่เลี้ยงโผล่กลับเข้ามาออกแล้วก็จากกันไป เจ้าชายกลับเข้ามาออกศพ)

(ดนตรีสากลทำเพลงวิญญาณแสนหวี)

(ไฟทริลิ่ง จนดับหมด ปิคมาน)

(เมื่อไก่อินเสียงระฆังสัญญาณ ให้ดนตรีสากลทำเพลงแสนระทม)

ปิคมาน

.....

ฉาก ๑๒

อุทยานแสนหวี

(พอไฟสว่าง เห็นเจ้าหญิงร้อง เพลงแสนหวี)

(เจ้าชายเห็น เดินเข้ามาใกล้ไป พอจวนถึงตัว ภาพเจ้าหญิงหาย พอจบเพลงแสนหวีแล้ว ดนตรีสากลทำเพลงวิญญาณแสนหวี)

วิญญาณแสนหวี

เจ้าหญิงแสนหวี	จะดำรงชีวิต	อยู่ไปได้ไหน
มีจรรยาขุหาญ	เชื่องทวนนายลาญ	ชีวิตซาไป
วิญญาณแสนหวี	อยู่ที่แห่งใด	
ซาขอตามไป	อยู่เสียด้วยกัน	

(เจ้าชายลม)

(ดนตรีทำเพลงถอนกัน - วิญญาณเจ้าหญิงโผล่ขึ้นข้างบน)

เสียงวิญญาณร้อง

วิญญาณแสนหวี	อยู่นี่อย่างไร
ขอเชิญพี่ไป	อยู่เสียด้วยกัน

(เป่าพาทย์ทำเพลงรับวิญญาณ เสียงระฆังตี วิญญาณเจ้าหญิงเดินลงมารับวิญญาณเจ้าชาย ซกมันไคไปบนเนินหิน)

ปิคมาน

...

จบ